יידען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 12 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 74	Łódź, Wtorek, 27 marca 1934 r.	צוועלפטער יאהרגאנג	לאדז, דינסטאג, י"א ניסן תרצ"ד	№ 74

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

טראגישע פאבריק־שרפה אין לאדז

3 ארבייטער פערברענט געווארען און 20 ארבייטער פערוואונדעט

געכטען אַרום צוועה אַ זייגער אינדערפריה איז די גאַנצע שטאָט אַלאַרמירט געוואָרען וועגען אַ מוראַדיגער און טראַגישער שרפה, וועלכע איז אויסגעבראָכען אויף ציגעל־גאַס 66 אין די מויערען פון דער אַקצ. געז. משה אהרן וויגער.

אונזער מיטאַרבייטער איז גלייך אַוועק אויפ'ן אָרט פון דער שרעקליכער קאַטאַסטראָפע און טיילט מיט פאָלגענדעס וועגען דער טראַגעדיע וואָס האָט זיך דאָרט אָפּגעשפּילט, אַ טראַגעדיע וועלכע האָט געקאָסט דאָס לעבען פון עטליכע מענשען און פון צענדליגער פערוואונדעטע.

דער דערמאַנטער פאַבריקס־שטח גייט דורך פון ציגעל־גאַס 66 ביז אויף פּאָלודניאָוואַ 61. דאָרט געפינט זיך אַ גאַנצער קאָמפּלעקס פאַבריקס־בנינים וועלכע זיינען געפּאַכטעט דורך פערשידענע גרויסערע און קלענערע פאַבריקאַנטען, אין דער טיף פון הויף, אַמנעהנטסטען צו דער פּאָלודניאָוואַ גאַס געפינט זיך אַ 4־שטאָקיגער פאַבריקס־בנין, וועלכער איז אויסגעמויערט געוואָרען אין יאָהר 1910, אין דעם דאָזיגען בנין האָבען זיך געפונען

פאָלגענדע אונטערנעהמונגען:

אויפ'ן פּאַרטער — די שפּינערײַ פון שלמה בערגער. אויפ'ן ערשטען שטאָק די וועבערײַ פון דער פירמע שלעזינגער. אויפ'ן צווייטען שטאָק האָט זיך געפינען די וועבערײַ פון דעם רעטונגס־קאָמיטעט, אויפ'ן דריטען שטאָק די וועבערײַ פון דער פירמע ברידער יאַסקאָוויטש און אויפ'ן פערטען שטאָק — דער לאַגער פון שלמה בערגער.

געכטען אַרום האַלב צוועה אינדערפריה האָט די הויזוועכטערין פון פּאָלודניאָוואַ 57 בעמערקט ווי פון פּאַרטער פון שלמה בערגער'ס שפּינערײַ

זעצט ארוים א געדיכטער רויך

און באַלד האָט זיך אויך דאָרט בעמערקט פלאַמען, זי האָט געמאַכט אַן אַלאַרם און פון די שכנות'דיגע פאַבריקען האָט מען אָנגעהויבען צו אַלאַרמירען די פייערלעשער און אין דעם אויגענבליק האָבען שוין די אַרבייטער אין דער פאַבריק בעמערקט דאָס פייער, וועלכעס האָט שוין געהאַט אַרומגענומען דעם גרויסען זאַל. וואו ס'האָט זיך געפינען דער „וואַלף” און דער גרעמפּעל פון בערגער'ס שפּינערײַ אין פּאַרטער.

די גאנצע פאבריק איז געווען אין פולען גאנג

אין דעם מאָמענט האָבען זיך אין דעם בנין געפינען צוויי הונדערט אַרבייטער.

די ארבייטער. פון בערגער'ם שפינעריי

האָבען איבערגעלאָזען די מאַשינען און זייערע אייגענע אויבער־מלבושים און האָבען זיך דורך די פייער צונגען אַרויסגעריסען און דורכען

ס'זענען נישט אוועק מער פון עטליכע מינוטען און דער גאנצער בנין איז ווי דורך א כישוף - שטעקעלע שוין גע־שטאנען אין פלאמען

די אַרבייטער פון שלעזינגער'ס פאַבריק און פון דער וועבערײַ פון די ברידער יאַסקאָוויטש זענען אַראָפּ דורך די טרעפּען, וועלענדיג זיך אַרויסבעקומען אויפ'ן הויף, דאָס איז אָבער שוין געווען אונמעגליך, ווייל

דאס פייער. וועלכעס האט געשלאגען פון אונטען ארויף האט שוין געהאט ארומגענומען די טרעפען

און ס'איז אַפילו מעהר נישט געווען צו טראַכטען,

(ווייטער זעה 10־טע זייט)

כשר לפסח

פריהער מאסקווע
איצט לאנדאן

גוטער און געשמאקער טעע

איז נור פון דער וועלטבעריהמטער פירמע

ו. וויסאצקי און קאמפ.

הנוסדה ע"י קלונמוס זאב וויסאצקי ז"ל בשנת 1849
וועלכע איז אנערקענט אלס די בעסטע אויף דער וועלט.
ספעציעלען ערפאלג האבען די סארטען:

איז אריגינעלע פעקלעך באנדראלירט **№ 74** און **№ 75** אין אריגינעלע פערפלאמבירטע בלעך־שאכטלען ווי אויך די ספעציעלע 1/4 קילאווע פעקלעך מיט פרעמיעס

צו בעקומען איבעראל! — צו בעקומען איבעראל!

בהכשר הועד הרבנים בווארשא.

כשר לפסח — כשר לפסח

ANGLAS

דעם בעסטען געשמאק גיבען
שאקאלאד און קאקאא

כשר לפסח — בהכשר הועד הרבנים בווארשא. — כשר לפסח

Skład Konsygnacyjny:
SALOMON SEIDLER, Łódź, Piłsudskiego 32
tel. 221-58 i 132-30.

כשר לפסח

די בעוואוסטע יודישע
שאקאלאד-פאבריק

מאכט בעקאנט איהרע ג' קונדשאפט, אז צום בעפארשטעהענדן פסח איז זי פארזארגט מיט א רייכען אויסוואהל פון פערשיד.

„ZŁOTY RAJ"

אינהאבער: ש. האלפערין.

שאקאלאד, קאראמעלען כשר לפסח אפילו למהדרין מן המהדרין

פערקויף-שטעלען:
פילסודסקיעגא № 50
זאוואדזקא „ 11
שרודמיעסקא „ 7

בעמערקונג: דאס אלעס ווערט אויסגעארבייט בהכשר גמור אונטער דיהשגחה פון אנשים כשרים ונאמנים.

כשר לפסח

הורט און דעטייל

די עלעגאנטסטע און מאדערנסטע אין די נייעסטע פאסאנען און קאלירען בעסטע קוואליטעט צום פריהלינג און זומער-סעזאן

בעקומט איהר נאר אין

הוט-געשעפט

F. WAJS, 9 Cegielniana 9

מענער-היטען

אכטונג! 25% ביליגער ווי איבעראל. זעמטליכע רעפעראטורען און פאסאנירען ווערען אויסגעפיהרט לויט דעם אויסלענדישען מוסטער.

פערלאנגט

ווינער געבויגענע שטיהלען

נאר פון דער פירמע

„VIENPOL"

גאראנטירט מיט איהר שטארקייט און דויערהאפטיגקייט

צו בעקומען אין אלע טעבעל-געשעפטען

פאבריקס-לאגער אויף 5 זאוואדזקא 5

FABRYKA KRZESEŁ GIĘTYCH

A. SZNURMAN

Zawadzka 5, tel. 117-78.

די איינציגע

מאשין-מצות-בעקעריי

אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב געפינט זיך

אויף קאשטשושקי 11

ביים בעקער-מייסטער ע. זעליגמאן

שוין דארט צו בעקומען

מצות

ביליג! —:— הורט און דעטייל!

איך מאך בעקאנט דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז, אז די

מאשין-מצות-בעקעריי

פון בעקער-מייסטער ע. זעליגמאן, אל. קאשטשושקי 11 געפינט זיך אונטער מיין פערזענליכער השגחה.

הרב שמואל יוסף וואפנער
(יאנאווער רב)

מאשין-מצות

פון די נייעסטע היגיענישע מעכאנישע בעקעריי
פון די פעראייניגטע בעקער-מייסטער

ב. שקלארזש, ש. ראטענבערג, מ. יעלין

געפינט זיך דאס יאהר אויף **7 שרודמיעסקא 7**

טעל. 207-42, בעקט אויס היגיענישע מצות פון ערסט-קלאסיג מעהל צו צוגענגליכע פרייזען.

פיליאס: מ. יעלין, פיעטריקאווער 24, טעל. 173-46
גאלדבערג, גאווראט 14, „ 101-49
אפאטאווסקי, זאכאדניא 31.
ראטענבערג, פאלודניאווא 27,
מ. פאזנאנסקי, גדאנסקא 10,
ב. שקלארזש, וואלבארסקא 22, טעל. 129-67
ק. מייעראוויטש, 6-טן שערפיען 13, טעל. 226-37.

אונגאר-ווייַן זעהר ביליג

כשר לחג הפסח!

מיר מאכען בעקאנט דער יודישער בעפעלקערונג פון לאדז און אומגעגענד, אז ביי מיר איז די הויפט-פערקויפס-שטעלע פון די

ווארשעווער ווייַן-פירמען

שולדענבריין, פראנציסקאנער 11

און א. מ. ליבערמאן, פראנציסקאנער 19

אלעס געגען צו פאבריק-פרייזען. די בעסטע סארט ריינעם

אונגאר-ווייַן 5 זל. א ליטער

ווי אויך נאך פערשידענע וויינען זעהר ביליג, זאווי

כרמל-ווייַן, שפירט, ליקערען, שליוואוויץ

אלעס כשר לחג הפסח

מיט אכטונג **גוטמאן** לאדז, פל. וואלנאשטשי 11
טעלעפאן! 158-20

בעמערקונג: צוליב דער בעקוועהמליכקייט פון דער ג' קונדשאפט, איז מיין געשעפט אפען ביז 2 א זייגער ביינאכט.

אונגער-ווייַן זעהר ביליג

צום פסח-טיש רעקאמענדירען מיר דעם בעוואוסטען

ריינעם **אונגער-ווייַן** № 70

כשר לפסח

צו רעקלאמע-פרייזען

אויך פערשידענע **ראזינען-ווייַן, מעהד**

כרמל-ווייַן, שפירט און שליוואוויץ כשר לפסח

צו קאנקורענץ-פרייזען

ליפּער

אלטער מארק 8

עקזיסטירט פון 1896

געגרינדעט

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט די ג' קונדשאפט פון לאדז און פראווינץ, דאס איך האב ערעפענט א רייך סארטירטעס געשעפט פון

יודישע

לאנגע מלבושים

צ. בארוכאוויטש

6 פולנאצנא 6 קווער אפ. 1. שטאק.

איך בעזיץ שטענדיג אויף לאגער א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע בעקענע און זיידענע זופיצעס, שלאפראקען, אלפאגענע, צמנענע, האלבוואלענע כאלאטלאך ווי אויך זומער און ווינטער-פאלטענס, געהאקטע אנציגער פאר דער-וואקסענע און פאר קינדער פון די בעסטע שטאפען.

אויך גאנצע אויסשטייערס פאר חתנים

אייגענער ווערקשטאט אויפ'ן ארט.

ביליגע פרייזען! — קומט און איבערצייגט אייך!

רעעל און ביליג!

בעמערקונג: בעשטעלונגען ווערען אויסגעפערטיגט אין פערלויף פון 24 שעה. צוליב'ן קריזיס פערקויף איך מיט 30% ביליגער ווי איבעראל.

6 פולנאצנא 6 — לאנגע מלבושים

א דייטשער פליט מיכאל בלאשקאווסקי

וועלכער האט זייט 18 יאהר געפיהרט א זעלבסטשטענדיגע בעקעריי און קאנדיטאריי-אונטערנעמונג אין בערלין, איז צוליב די הערשענדע אומשטענדען אין דייטשלאנד געצוואונגען געווארען זיך איבערצוציהען קיין לאדז. איך מאך בעקאנט, אז איך האב איצט

געעפענט אין לאדז א בעקעריי

און קאנדיטאריי אויף גאווראט 34

איך שטעל צו 3 מאל טעגליך אלערליי פרישע געבעקס. איך בעט די ג' קונדשאפט מיך צו בעזוכען און טאן געבעקס צו פרובען און איך בין זיכער, אז די קונדען וועלען דאן שטענדיג בלייבען מיינע.

איך נעהם אן אלערליי בעשטעלונגען, וועלכע ווערען סאליד און פינקטליך אויסגעפיהרט.

מיינע פערקויפס-שטעלען: 1) גאווראט 34, 2) פעטריקאווער 119, 3) גלובנא 57

ייַן כשר לפסח

ווער עס וויל ביים פסח-טיש האבען הנאה פון **אמת'ן גוטען ווייַן** איז נאר דער בעוואוסטער ווייַן און מעהד פון דער פירמע

„פראגרעס"

וועלכע איז בעקאנט איבעראל מיט איהרע גוטע וויינען און מעהד.

ווייַן און מעהד-פאבריק פירמע „פראגרעס"

אלטער מארק 2, טעל. 184-82

אינהאבער זלמן גוטמער.

הורט-פערקויף: נור אין דער פאבריק אלטער מארק 2 אין הויף

איינצעל-פערקויף: אין וויינהאנדלונג פירמע „פראגרעס" אלטער מארק 1, טעל. 184-82.

אין וויינהאנדלונג פאלווערמאכער, גרינער מארק 6, טעל. 150-78.

טרינקט נישט קיין פארפומירטע און געפארבטע טעע

וועלכע איז שעדליך פאר'ן געזונד און איז חמץ בפסח.

טרינקט נאר **„בעקא-טעא"**

וועלכע האט אן אריגינעלען געשמאק און איז שפארזאם ביים נוצען **כשר לפסח** אפילו למהדרין מן המהדרין.

„BEKA-TEA"

Łódź, Pilsudskiego 31

telefon 228-49.

היטלערין

אויף צו להכעיס

לאמיר קויפען

נאר פון אידיש האנד.

„כרמל"

נוצט נאר

תוצרת הארץ

ראטשילד'ס „כרמל"-ווייַן

פון אידענלאנד.

כשר גוט און ביליג!!!

כשר גוט און ביליג!!!

דאס בעקאנטע

לאנגיעהריגע ווייַן-געשעפט

ע. שיקיער

פריש רעארגאניזירט דורך אינה.

ישראל שיקיער

לאדז, פולנאצנא 1, טעל. 107-84

עמפפעהלט צו חג הפסח הבעל"ל אלע ארט

געטראנקען אין בעסטער קוואליטעט

צו זעהר צוגענגליכע פרייזען.

כשר גוט און ביליג!!!

כשר גוט און ביליג!!!

גאנץ לאדז האט זיך שוין איבערצייגט

אז די בעסטע, שענסטע, עלעגאנטסטע און ביליגסטע

שיך

בעקומט מען נאר אין דער לאנגיעהריגער בעוואוסטער פירמע

פ. קירשטיין

לאדז, 8 פאמארסקא 8

איך בעזיץ צום איצטיגען **פריהלינג-** און **זומער-סעזאן** א גרויסען אויסוואהל פון **מענער-, דאמען-** און **קינדער-**

שיך

מיט אכטונג

פ. קירשטיין

לאדז, פאמארסקא 8.

אייגענע אויסארבייטונג! רעעלע בעהאנדלונג!

געפּעבט די סעסיע פון אקציאנס-קאמיטעט

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

געכטען איז אין נייעם לאקאל געפּעפּנט געווארען די סעסיע פון אקציאנס-קאמיטעט, צו וועלכער ס'זענען געקומען די גרעסטע צאל מיטגלידער. חיים ווייצמאן איז צו דער סעסיע נישט געקומען. איבערן פּרעזידיום-טיש הענגען די בילדער פון דר. הערצל, לעא מאצקין און ארלאזאראוו.

פּרעזידענט נחום סאקאלאוו האט געמאכט א שהחיינו, און אונטערגעשטראכען, אז מיט דעם מאמענט עפענט זיך א ניי קאפּיטעל אין ציוניזם.

נאך א הספד אויף מאצקינען איז די זיצונג געשלאסען געווארען.

קריסטען וועלען בויקאטירען די שטאדט-ראט-וואהלען אין ירושלים

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

ווי מ'רעכנט, וועלען די קריסטען פון ירושלים בויקאטירען די שטאדט - ראט-וואהלען מחמת דעם, וואס די קריסטען זאלען נאר בעקומען 2 פּלעצער אין מאגיסטראט.

עפּידעמיע פון רוקען- און מארך-ענטצינדונג אין יפו

יפו, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

אין יפו זענען נאטירט געווארען 19 פאלען פון רוקען- און מארך-ענטצינדונג. אין משך פון דער לעצטער וואך זענען געווען 4 טויט-פאלען.

קלאנגעז ווערגעז אטענטאט אויף'ן פּרעזידענט רוזוועלט

ניו-יארק, 26 (ספ. טעל.)

פון וואשינגטאן איז מען מודיע, אז אין דער שטאט קורסירען קלאנגען, וועגען אנ'אטענטאט אויף'ן פּרעזידענט רוזוועלט. די דאזיגע קלאנגען שטיצען זיך אויף'ן פאקט וואס אנ'אומבעקאנטער מענש האט זיך בעמיהט אין דער פאריגער נאכט אריינצודרייסען אין שלאף-צימער פון פּרעזידענט.

די אויספארשונג האט ארויסגעוויזען, אז דאס איז א געוויסער היידער א גייסטיג קראנקער. ער איז אריין אין פאלאץ אויף א געהיימנישפולען אופן.

די פרוי פון פּרעזידענט האט איהם געפּאקט, און האט פערלאנגט פון איהם אז, ער זאל פערלאזען דאס ווייסע-הויז און איהם צוגעזאגט, אז דער פּרעזידענט וועט בעטראכטען זיין פּעטיציע וואס ער האט איהר געגעבען.

דער זעלבער איז ארעסטירט געווארען.

ענגלאנד בעשטימט 100 מיליאן פונט אויף בעוואפנונג

פּאריז, 26 (ספ. טעל.)

א גרויסען איינדרוק האט געמאכט די ידיעה פון לאנדאן, אז ענגלאנד האט בעשטימט א נייע הלוואה פון 100 מיליאן פונט (לערך 3 מיליארד זלאטעס) אויף ספּעציעלער בעוואפנונג. מען זעהט אין דעם, אז ענגלאנד האט זיך מייאש געווען פון אלע האפנונגען צו דערהאלטען דעם וועלט-שלום און גרייט זיך צו מלחמה. אויך דער פראנצויזישער גענעראל-שטאב האט בעשלאסען גרויסע פארשטארקונגען אויף די גרעניצען פון דייטשלאנד און איטאליען. עס איז איצט זיכער, אז די וועלט-מלוכות הויבען אן א „נייעם" פון בעוואפנען זיך.

פליטים קיין ארץ-ישראל

ווארשע, 26 (יט"א טעלעפאניש)

פון ווארשע איז אפגעפאהרען א גרויסע גרופּע פליטים קיין ארץ-ישראל.

סאציאליסטישער אינטערנאציאנאל פּראטעסטירט געגען דער דאלפוס-רעגירונג

פּאריז, 26 (ספ. טעל.)

אונטערן פארזיץ פון וואנדערוועלדע איז נעכטען פארגעקומען א זיצונג אין פּאריז פון פּרעזידיום פון סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל.

נאכ'ן אויסהערען אנ'אויספיהרליכען בעריכט וועגען די געשעהענישען אין עסטרייך, איז איינשטימיג אנגענומען געווארען א בעשלוס, וועלכער גיט אפּ כבוד די עסטרייכישע ארבייטער און א פּראטעסט געגען דער דאלפוס-רעגירונג.

רעגולירט דיווירטשאפטליכע בעציהונגען צווישען דייטשלאנד און ראטען-פערבאנד

בערלין, 26 (ספ. טעל.)

די ווירטשאפטליכע אונטערהאנדלונגען צווישען דייטשלאנד און די סאוויעטען, האט זיך היינט פערענדיגט, מיט'ן אונטערשרייבען א פּראטאקאל.

דער דאזיגער פּראטאקאל, רעגולירט די ווירטשאפטליכע בעציהונגען צווישען דייטשלאנד און ראטען-פערבאנד אויפ'ן יאהר 1934.

באַרהאַפט און געשמאַק!
כשר און בילליג!
די פון לאנג-בעוואוסטע פירמע

„BEKA"

לאדז, פּילסודסקיעגא 31, טעל. 228-49

וועלכע איז בעקאנט איבעראל מיט איהרע אָריגינעלע און בעסטע ארטיקלען האט געעפענט א פאבריק פון

שאקאלאד, קארמעלען און צוקערווארג

די איינריכטונגען ענטשפּרעכען די לעצטע טעכניק און היגיענע; די מאשינעריע, וועלכע פערפערטיגט די אויסארבייטונגען פון פיינסטען מין; די מייסטער-ספּעציאליסטען, וועלכע ארבייטען לויט'ן נייעסטען סיסטעם, און די רויה-מאטעריאלען, וועלכע ווערען צוזאמענגעשטעלט פון בעסטען קוואליטעט, דאס אלץ גאראנטירט, אז „בעקא"-שאקאלאד איז די פיינסטע און בעסטע. „בעקא"-שאקאלאד ווערט אויך פערפערטיגט דורך אויסשליסליך יודישע הענד, פון אויסשליסליך כשר'ע רויה-מאטעריאלען און איז דאדורך

כשר לפסח אהז שום חשש

הורטאוניקעס דארפען זיך ווענדען אויפ'ן אדרעס:

Fabryka Czekolady i Cukrów „BEKA" Łódź, ul. Śródmiejska 37. SKŁAD FABRYCZNY ul. Piłsudskiego 31, tel. 228-49.

עלעגאנטע דאמען און הערען

טראגען נאר לוקסוס-שיך
פון ל. אדערבערג
דיפּלאמירטער צעך-מייסטער
אין לאדז, פּיעטריקאווער 17
לעצטע מאדעלען שעהן און עלעגאנט צוגענגליכע פּרייזן

בעקאנטמאכונג.
די לאנגיעהריגע היגיענישע
מצה-בעקעריי
פון פאלודניאווא 3 און זאוואדזקא 12
איז איבערגעטראגען געווארן אויף
קאמיענא 18
אויך אין געוועלב פּילסודסקיעגא 72
עס ווערט אויסגעבאקען דינע מצות פון מעהל 0000 A. לוקסוסאוועץ.
מיט אכטונג
פיינגערהוט.

די מאשין-מצות
פון דער מעכאנישער בעקעריי
ביי דער בעוואוסטער צוקערניע
ב. וויינבערג
38 פּיעטריקאווער 38
טעלעפאן 143-82
מאכט בעקאנט דער ג' קונדשאפט, אז צוליב די קאלאסאלע בעשטעלונגען ווערט געבעטען וואס פריהער צו קומען נאך מצות, כדי אזוי-ארום צו קענען לויט'ן וואונש צופרידענשטעלען
קאנקורענץ-פּרייזען!
בעמערקונג: די מצות און מצה-מעהל זענען געפּאקט און פערזעהט מיט אונזער פירמע
ווי אויך שוין צו בעקומען
יום-טוב'דיג מאקאראן.

גאנץ לאדז וויס,
אז די ביליגסטע קוועלע
פון די עלעגאנטסטע

שיך
הערען דאמען קינדער
איז נאר ביי דער גוט-בעקאנטער פירמע
ח. מ. ראדזאנאווער
וועלכע בעזיצט אויך א גרויסען אויסוואהל פון
אפּאנקעס
צו די ביליגסטע פּרייזען
לאדז, 3 נאוואמיעסקא 3

א בשורה טובה פאר דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג!
די בעוואוסטע וויין-פאבריק פון
מ. ליפּסקער, ציגעל-גאס 5 טעל. 190-46
האט צוליב'ן קריזיס פערקלענערט די פּרייזען און פערקויפט
א גוטע פלאש ריינעם ראדזינען-וויין
כשר לפסח"ג א קווארט 1.50 זל. א באטשינקע 0.6 1.10 זל.
ווי אויך א קווארט מאשטש ראדזינקאווער
א קווארט 1.80 זל., א באטשינקע 1 35 זל.
ווי אויך פון פערשידענע וויינען, ליקערען, קאניאקען, שפּריט שליפאוויץ, מעהד כשר לפסח, כרמל-ווינען צו פערקלענערטע פּרייזען, ווי אויך בעוואוסטער אונגאר-וויין פון דער פירמע
י. מ. גוטער א קווארט —.6 זל., א באטשינקע —.4 זל.
אויף פערלאנג פון די ג' קונדען ווערען די בעשטעלונגען אפּגעשיקט אהיים.
כשר לחג הפסח!
מיט אכטונג מ. ליפּסקער
ציגעל-גאס 5, טעל. 190-46.

Dr. med.
Haltrecht
ספּעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכט - קראנקהייטען
פּיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 5—9 אוונט. זונטאג פון 10—1 בייטאג.
אלע ארט אנאליזען.

Dr.
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראז-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

א רוף צו דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז

וועגען די ליכט מיט די עטיקעטען פון „קרן-התורה"!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז מיר האבען איבערגענומען די גרויסע לאדזער ליכט-פאבריק פון דער פירמע „ווידאווסקי", לאדז, פּארזשעטשנא 31, טעל. 146-02, אויסצוארבייטען סטעארין און געשיטע פאראפין-ליכט מיט די עטיקעטען פון „קרן-התורה" אויף לאדז און לאדזער וואיעוואדזטווע.

די פערדינסטען זענען בעשטימט צו אונטערשטיצען פאר די מוסדות התורה וועלכע ראנגלען זיך מיט די לעצטע כוחות.

יודען! קויפט נאר די קרן-התורה-ליכט מיט דעם בלויען עטיקעט ווי אויך די געשיטע פאראפין-ליכט מיט דעם פאטענטירטען בלויען קבייטעל!

שטיצט די מוסדות התורה און קויפט אלע ווי איינער נאר די קרן-התורה-ליכט, וועלכע זענען די בעסטע און קאסטען נישט טייער!

מיט אכטונג
ועד החינוך לודז

אגענטען ווערען געוואונשען.

ב"ה

אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג!

אויף די לעצטע זיצונגען פון ועד הרבנים אין לאדז איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען דער קאטאסטראפאלער מאטעריעלער לאגע פון די לאדזער מוסדות התורה און כדי צו געפינען א רעטונגס-מיטעל, האט דער ועד הרבנים בעשלאסען זיך צו ווענדען מיט א הייסען אפעל צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג צו קויפען נאר די קרן-התורה-ליכט און דערמיט אונטערצושטיצען די מוסדות התורה. דעריבער דארף יעדער יוד, וואס איהם איז טייער די מוסדות התורה, אנצוזאגען שטרענג ביי זיך אין דער היים, צו קויפען נאר די קרן-התורה-ליכט, אכטונג צו געבען אויף דעם באנדעראל פון קרן החינוך מיט די בלאהע עטיקעט פון קרן התורה צענטראלע ווי אויף אויף דעם בלאהען קנייטעל פון געשיטע פאראפין-ליכט.

ועד הרבנים בלאדז.

יעדעס געוועלב איז מחויב צו האלטען די ליכט און צורעדען די קונים, אז זיי זאלען קויפען נאר די ליכט.

עפענטליכע ערקלערונג פון ועד החינוך אין לאדז

אזוי ווי עס האט זיך נעכטען אין „נייעם פאלקסבלאט" געפונען א אנאנס פון איניגע נישט בערופענע ליכט-פאבריקאנטען, אז עס האבען זיך גענומען איניגע מענשען די מארקע פון „קרן-התורה" און עס גענישען גישט קיין שום מוסדות התורה, ערקלערען מיר, אז עס איז נישט ריכטיג. די מארקע „קרן-התורה" האט אויף לאדז און אויף דער גאנצער לאדזער וואיעוואדזטווע איבערגענומען פון דער צענטראלע „קרן-התורה" אין ווארשא, נאר דער לאדזער ועד החינוך און אלע מוסדות התורה בעקומען אונטערשטיצונג.

מרכז „קרן-התורה" ווארשא
ועד החינוך לאדז

אויף א מלוכה=איבערקערעניש
ריכט מען זיך אין פאריז
מען דערוואַרט אומרוהען אין גאנץ פראנקרייך

ל א נ ד א ן, 26 (ספ. טעל.)

לויט די ידיעות, וואָס קומען אָן פון פּאַריז, רעכענט מען זיך דאָרט שטאַרק מיט דער מעגליכקייט פון אַ מלוכה=איבערקערעניש וואָס דאַרף אויסברעכן אַ־ליידע טאָג.

דער סאָציאַליסטישער „פּאָפּולער" פּערעפֿענט ליכט אַ פֿערטרויליכען דאָקומענט, וואָס איז פונאַנדערגעשיקט געוואָרען דורכן פראַנצויזישען גענעראַל-שטאַב צו די פֿאַבריקס-אינהאַבער.

אין דאָזיגען צירקולאַר ווענדט זיך דער גענעראַל-שטאַב צו די פֿאַבריקאַנטען, אז זיי זאָלען אַנווייזען, מיט וועמען זיי מוזען האָבען כסדר'דיגע טעלעפאָנישע געשפּרעכען, ווייל אין פאַל פון עפּיס אַנ'צרשטערונג, ווען די טעלעפאָנען וועלען זיין געשלאָסען, וועלען זיי קאָנען בעקומען אַ פֿערבינדונג דורכן קריגס-דעפּאַרטאַמענט.

די פראַנצויזישע פּאָליטישע פּאַרטייען פֿערשפּרייטען בעאונרוהיגענדע פלוג-בלעטלעך, רופענדיג צו גאַסען דעמאָנסטראַציעס.

ווי ע ן, 26 (ספ. טעל.)

די „נייע פרייע פרעסע" מעלדעט פון פּאַריז, אז מען האָט דאָרט מורא פאַר אַ נייעם אויסברוך פון אומרוהען אין גאַנץ פראַנקרייך און ספּעציעל אין פּאַריז. די פּאָליציי האָט אַנגענומען אַלע מיטלען. עס איז אויך בעבראַכט געוואָרען קיין פּאַריז, מאַרסייל און ליאָן פיל מיליטער. אין פּאַריז ווערען פונאַנדערגעשפּרייט אויפרופען צו גאַסען-דעמאָנסטראַציעס, אַ גרויסען טייל אין די אויפרופען האָבען די מאָנאַרכיסטען, די רעגירונג וועט אָפּהאַלטען אַ ספּעציעלע בעראַטונג וועגען מיטלען געגען פֿאַשיזם.

פראנצויזיש פוילישע בעציהונגען
צום בעזוך פון פראנצויזישען אויסערן מיניסטער אין ווארשא

פ א ר י ז, 26 (ספ. טעל.)

דער אַנגעזעהענער שווייצאַרישער פּובליציסט מורע האָט פֿערעפֿענטליכט אַנ'אינטערעסאַנטען אַרטיקעל, אין וועלכען ער דריקט אויס בעדויערן, וואָס סיי פּוילען, סיי בעלגיע געהען אַרויס פון פראַנקרייכס איינפלוס-געביט, וואָס עס געשעהט צוליב פֿאָלגענדע סיבות: אָדער די דאָזיגע מלוכות הויבען אָן פֿערלירען דעם גלויבען אין אַ שנעלע פראַנצויזישע הילף, אָדער זיי האָבען מורא אַריינצופּלאָנטערן זיך אין אַ מלחמה צוליב פראַנקרייך. מורע פֿעראורטיילט שטאַרק אַזאַ מין קורצזיכטיגקייט, וועלכע קאָן זיך אַרויסווייזען אַלס פֿאַטאַל סיי פאַר ברוסעל, סיי פאַר ווארשא.

וואָס שייך פּוילען דריקט אויס די צייטונג האָפֿענונג, אז די רייזע פון פראַנצויזישען אויסערן-מיניסטער באַרטו וועט אפשר אַריינברענגען אַ קלאָרקייט אין דער רעטזעלהאַפטער לאַגע.

קראסין ווערט אין 4 טעג זיין ביי דער „טשעליוסקין"=עקספעדיציע

מ א ס ק ו ע, 26 (ספ.)

פון אייז = ברעכער „קראַסין" איז אָנגעקומען אַ ידיעה, אז ער האָפט אין משך פון די נאָהנטסטע 4 טעג שוין צו דערגרייכען צום אייז-פעלד, אויף וועלכען עס געפינט זיך די „טשעליוסקין" - עקספּעדיציע" און אַבראַטעווען אַלע געליטענע.

„קראַסין" געפינט זיך אין כסדר'דיגען ראַדיאָ קאָנטאַקט מיט'ן פיהרער פון דער „טשעליוסקין"-עקספּעדיציע, פּראָפ. שמידט. פון דער עקספּעדיציע קומען אָן כסדר קורצע ראַדיאָ - טעלעגראַפישע בעריכטען, אז דאָרט איז אַלץ אין אָרדנונג, נישט מעהר, אז אויפ'ן אייז - פעלד האָבען זיך בעוויזען נייע צוויי שפּאַלטען און איין ביידעל מיט פּראָוויאַנט איז איינגעשלונגען געוואָרען דורכן וואַסער.

די מיטגלידער פון „טשעליוסקין" געפינען זיך אויפ'ן אייז שוין העכער 6 וואָכען. צום גליק אָבער האַלט זיך די טעמפּעראַטור ווייטער ביי 20–30 גראַד קעלט, און מען קען זיין זיכער, אז דאָס אייז-פעלד וועט נאָך האַלטען אַ לענגערע צייט.

מ א ס ק ו ע, 26 (ספ. טעל.)

דאָס אייז-פעלד מיט דער „טשעליוסקין"=עקספּעדיציע, דערנעהנטערט זיך צו דער טריקעניש, פון וועלכער זי איז דערווייטערט אויף 97 קילאָמעטער.

פערפלייצונג אין סטאניס

ס ל א נ י ם, 26 (ספ. טעל.)

דאָס וואַסער אין דער שטשאַרא איז ווידער געשטיגען און דאָס וואַסער האָט פֿערפלייצט די הייזער און געביידעס ביי די גאַסען גלוכאַ, דלוגאַ און אַנד. אויך דער שטאָטישער מאַרק איז קאָמפּלעט פֿערגאָסען, צוויי טאַרטאַקען האָבען אויפגעהערט אַרבייטען, די וואַסער-טורבינע פון דער עלעקטרישער סטאַציע איז נישט טעטיג.

אין אַלגעמיין זענען פֿערגאָסען געוואָרען לערך 100 הייזער און געביידעס.

פערוועהרט 3 נאצי - פילמען אין ליטע

ק א ו נ ע, (יט"א) די ליטווישע פילם-צענזור האָט פֿערוועהרט 3 נאַצי=פילמען, מחמת זיי טראָגען אַנ'אויסגעשפּראָכען נאַציישען פּראָפּאַגאַנדע-כאַראַקטער. אַלע 3 פֿערוועהרטע פילמען זענען פון „אופאַ"-קאָנצערן און זענען געדרייט געוואָרען אין משך פון לעצטען יאָהר. אָבער אויך די דערלויבטע דייטשע פילמען האָבען אין ליטע געליטען אַ דורכפאַל צוליב'ן באָיקאָט און מען מוז זיי אַראָפּנעמען פון עקראַן פאַר דער געוועהנליכער צייט.

דיכטער מלך ראוויטש אין ניו-יארק

נ י ו - י א ר ק (יט"א) דאָ איז אָנגעקומען דער דיכטער מלך ראַוויטש פון וואַרשאָ און וועט דאָ פֿערבלייבען איינינגע וואָכען. ראַוויטש איז געקומען קיין ניו-יאָרק נאָך זיין ווייַלען אין אויסטראַליען און לעצטענס אין קאַנאַדע, וואוהין ער האָט געמאַכט אַ רייזע אין די אינטערעסען פון דער יידישער שול-אָרגאַניזאַציע אין פּוילען.

אפקלאנגען פון דעם אימפאזאנטן משפט
איבער היטלער'ן אין ניו=יארק

פראָטעסט פון די אַמעריקאַנער היטלעריסטען צום ניו-יאָרקער בירגערמייסטער און דאַנק - בריף פון פעדעראַציע פון דייטשע יודען.

נ י ו - י א ר ק (י.ט.א.) דער גרויסער ערפאָלג פונם משפט איבער היטלער'ן, וואָס איז דאָ פֿאָרגעקומען און אויף וועלכען עס זענען אַרויסגעטרעטען מיט בעשולדיגונגס - רעדעס געגען דעם היטלעריזם די אַנגעזעהענסטען אַמעריקאַנער פּאָליטישע טוּהער. צוו. אַנד. אויך דער בירגערמייסטער פון ניו-יאָרק, האָט שטאַרק אויפגעבראַכט די אַמעריקאַנער נאַציס. דעם בריף צום שטאָדט-פּרעזידענט האָט אונטערגעשריבען די זעלבע דייטשע אָרגאַניזאַציע, וועלכע האָט מיט אַ צייט צוריק אָרגאַניזירט דעם דייטשען טאָג".

דער בירגערמייסטער ווערט בעשולדיגט, אז אין זיין רעדע האָט ער געהעצט איין טייל בעפעלקערונג געגען דער אַנדערער און האָט זיך בכלל געמישט אין אַנ'ענין, וואָס געהער נישט צו זיינע אַמטליכע פליכטען.

דאַגעגען די פעדעראַציע פון די דייטשע יודען אין אַמעריקאַ האָט צוגעשיקט דעם בירגערמייסטער אַ בריף, אין וועלכען ער ווערט געלויבט פאַר זיין מוטיגע שטעלונג און ווייזען אָן אויף די מעשים פון די היטלעריסטען אין אַמעריקאַ.

צום פויליש=טשעכישען קאנפליקט

פ א ר י ז, 26 (ספ.) - די עפענטליכע מיינונג אין פראַנקרייך הויבט-אָן ערשט איצט זיך איבערצוגעהמען מיט'ן פויליש=טשעכישען קאָנפליקט, וואָס דויערט שוין אַ לענגערע צייט. די נעכטיגע אָוונד-צייטונגען ברענגען אויספיהרליכע טעלעגראַמעס פון ווארשא און פּראַג; צווישען אַנדערן ווערט אין די דאָזיגע דעפּעשען איבערגעגעבען אַ קלאַנג, אַז עס עקזיסטירט כלומרשט אַ פּראָיעקט פונאַנדערצוטיילען טשעכיען; צו די דאָזיגע קלאַנגען ווערט, אמת, צוגעגעבען, אז זיי זעהען אויס נישט וואהרשיינליך, זיי זענען אָבער אַן און פאַר זיך געגוג כאַראַקטעריסטיש.

ארויסגעשיקטע טשעכען פון פוילען

ו א ר ש א, 26 (טעלעפאָניש)

די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט האָט בעפוילען 18 טשעכישע בירגער צו פֿערלאָזען די גרעניצען פון פּוילען אין משך פון 24 שעה.

ביז איצט האָט מען שוין פון גאַנצען לאַנד אַרויסגעשיקט 20 טשעכישע בירגער. די אַלע, וועלכע האָבען בעקומען אויפפאָדערונגען צו פֿערלאָזען פּוילען, זענען בעקאַנטע סוחרים און אינדוסטריעלער.

ווי ע ן, 26 (ספ. טעל.)

„ווינער נויעסטע נאַכריכטען" שרייבענדיג וועגען פויליש-טשעכישען קאָנפליקט, שטעלט פעסט, אז דער קאָנפליקט ווערט פֿערשאַרפט.

די טשעכאָסלאָוואַקישע רעגירונג, נישט קוקענדיג אויף דער אויפרעגונג, וואָס הערשט אין פּוילען, אַרעסטירט ווייטער פּוילישע בירגער און פֿערפאָלגט ווייטער די פּוילישע מינדערהייט.

די פּוילישע רעגירונג איז צוליב דעם געצוואונגען דאָס זעלבע צו טון.

„פעלקישער בעאבאכטער" בעשולדיגט
ד"ר אונטערמייער און דיקשטיין אין אויפרייצן די וועלט געגן דייטשלאנד

ב ע ר ל י ן, 26 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער „פעלקישער בעאָבאַכטער" גרייפט שטאַרק אָן ד"ר אונטערמייער און סאַמועל דיקשטיין, אז זיי רייצען אויף איין פֿאָלק געגען אַנדערן, כדי צו דער פיהרען צו אַ וועלט=בויקאָט געגען דייטשלאַנד.

די רעפרעזענטאנץ פון דייטשע יודענטום בעשטימט אויף פסח-צייט א זאמעל-אקציע

ב ע ר ל י ן. (יט"א) די רייכס=פֿערטרעטונג פון די דייטשע יודען האָט פֿערעפֿענטליכט אַנ'אויפרוף, אין וועלכען עס ווערט פּראָקלאַמירט אויף פסח-צייט אַ גרויסע זאַמעל-אַקציע פאַר'ן ווערק פון הילף און אויפבוי, וואָס ווערט געפיהרט דורך די יודישע קערפּערשאַפטען אין דייטשלאַנד.

שטרי מכירת חמץ

ווערט געמאַכט ביי דעם מורה הוראה הרב ר' יעקב יצחק מנחם וויינטרויב שליט"א, דער איידעם פון הרב הגאון ר' א ב א נ ט ע זצ"ל נאַוואָ-מיעסקאַ 22. גלייכצייטיג אַ חברה, וואָס ווילען האָבען אַ גרויסען לאָקאַל צום דאַווענען, זאָלען זיך וואָס פריהער מעלדען צום אויבענדערמאָנטען מורה הוראה שליט"א נאַוואָמיעסקאַ 22.

1239

פסח, דער יום=טוב פון פרייהייט—
אנהויב פון בענייטעז קאמף פאר יודישע רעכט
ווער עס בעטייליגט זיך נישט אין קאמף מיט'ן היטלעריזם, שטיצט די שונאים פון יוד. פאלק

וו א ר ש א (יט"א) דער פּראַאייניגטער יודישער הילפס־קאָמיטעט פאַר די פּליטים פון דייטשלאַנד טיילט מיט:

עס ווערען שוין פֿערענדיגט די צוגרייטונגען צו דער גרויסער אַנטי־היטלער־קאַמפּאַניע, וואָס איז פּראָקלאַמירט געוואָרען אויף דער צייט פון פֿאַרשטעהענדען פסח איבער גאַנץ פּוילען. די דאָזיגע אַקציע האָט זיך אין וואַרשאַ אָנגעהויבען דעם 1־טען מערץ, פּוּרים און אָנהויבענדיג פון 1־טען אַפּריל, נעמט זי אַרום דאָס גאַנצע לאַנד.

די דאָזיגע דאַטע איז אַ סימבאָלישע, ווייל דעם טאָג הויבט זיך אָן דער יום־טוב פסח, דער יום־טוב פון דער יודישער פרייהייט, און דעריבער האָט דער פּראַאייניגטער קאָמיטעט איינגעזעהען אין דער דאָזיגער יום־טוב צייט די ענטשפּרעכענדסטע פאַר דער רעאַליזירונג פון די בעשלוסען, וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען אויף דער לעצטער אַנטי־היטלער־קאָנפערענץ אין וואַרשאַ, כדי צו פֿערשטאַרקען און פֿערטיפען די אַנטי־היטלעריסטישע אַקציע.

פון דער אַנדערער זייט דאַרף אין דער דאָזיגער צייט די יודישע געזעלשאַפט מאַניפעסטירען איר גרייטקייט און ענטשלאָסענקייט ווייטער צופיהרען דעם קאַמף מיט'ן היטלעריזם באַמעהר דערפאַר, וואָס איצט האָבען זיך פֿערשטאַרקט די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאַנד. עס איז בעוואוסט, אז אונטער'ן דרוק פון דער עפענטליכער וועלט־מיינונג האָט דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליזם געמוזט מיל דערען זיין אַנטי־יודישען קורס און אַבווייכען נון די פאָרמען, וואָס דער דאָזיגער קורס האָט אָנגענומען אין דער ערשטער צייט, ווען די נאַציס זענען נאָר וואָס געהאַט געקומען צו דער מאַכט. לעצטענס אָבער האָבען די בריוטע באַנדעס זיך ווידער איבערצייגט, אַז די וועלט לעגט מעהר נישט קיין אַכט אויף זייערע באַרבאַרישע מעשים, און זיי האָבען דעריבער איבערגעבייס אָנגעהויבען זייער מאַסען־טעראָריסטישע אַקציע געגען דער שוצלאָזער יודישער בעפעלקערונג, און אַ רעזולטאַט דערפון איז געווען דער פּאָגראָם אין שטעטעל אַרנסוואַלדע און די אָנפאַלען אויף יודען אין פֿערשידענע אַנדערע שטעט און שטעטלעך.

חוץ דעם פיהרען ווייטער די נאַציס דעם סיסטעמאַטישען באָיקאָט געגען יודען, פּראָקלאַמירענדיג אויף דעם 1־טען אַפּריל אַ צווייטאָגיגען באָיקאָט, וואָס דאַרף זיין די ווידערהאָלונג פון שענדליכען באָיקאָט פון 1־טען אַפּריל 1933. ווי מען זעהט, זענען די היטלעריסטען נישט אָפּגעשטאַנען אין זייערע צושטערערישע בעשטרעבונגען, קיין אויסלאַנד שיקען זיי געצאַהלטע אַגענטען, וואָס זייער אויפגאַבע איז „אויפצוקלערען", אז די לאַגע אין דריטען רייך האָט זיך בערוהיגט פֿעּבעסערט און אז קייבער ווערט כלומרשט מעהר נישט פֿערפאָלגט.

די איצטיגע קאַמפּאַניע, וואָס איז פּראָקלאַמירט געוואָרען דורכ'ן פֿעראייניגטען קאָמיטעט, וועט זיין אַ ווירדיגע תשובה אויף אַלע באַרבאַריזמען און שקרים פון די נאַציס, די אַקציע דאַרף חוץ דעם ווערבירען וואָס מעהר מיטגלידער פאַר'ן קאָמיטעט, צו וועלכען עס דאַרף געהערען יעדער, וואָס דענקט און פיהלט אַלס יוד. צו דעם צוועק וועט געבען דער פּאָליטישער און פּראָטעסט־קאַמפּאַניע אין גאַנצען לאַנד דורכגעפיהרט ווערען אַ ווערבירונגס־זאַמעל־אַקציע לטובת דער הילף־טעטיגקייט פאַר די קרבנות פון היטלעריזם, וואָס זענען געוועזען געצוואונגען צו ענטלויפען פון נאַצישען גיהנום.

עס איז קיין ספק נישט, אז פֿערשטעהענדיג די גרויסע אויפגאַבען, וואָס דאָס יודענטום האָט פאַר זיך אין קאַמף פאַר זייבע רעכט, וועט די אַקציע פון פֿעראייניגטען קאָמיטעט געפינען פולע פֿערשטענדעניש און אומפאַסענדע אונטערשטיצונג אין דעם גאַנצען דריימיליאָנישען יודישען קבוץ אין פּוילען.

דער פֿעראייניגטער קאָמיטעט ווענדעט זיך גלייכצייטיג צו אַלע יודישע קהלות, געזעלשאַפטליכע און פּאָליטישע אָרגאַניזאַציעס וועגען צוטרעטען תיכף צו אַקטיווער מיטאַרבייט, כדי צו פֿערווירקליכען דאָס פּראָגראַם פון דער איצטיגער אַנטי־היטלעריסטישער קאַמפּאַניע.

אין אַלע פראַגען, וואָס זענען בנוגע דער דאָזיגער אַקציע דאַרף מען זיך ווענדען צום פֿעראייניגטען יודישען הילפס־קאָמיטעט פאַר די פּליטים פון דייטשלאַנד וואַרשאַ, ביעלאַנסקאַ 8 וו. 7.

רעגירונגס-קאמיסאר ביים וואיעוואדע

קאנפערענץ וועגען די היי-יאהריגע סעזאן-ארבייטען

(א) נעכטען איז דער רעגירונגס-קאמיסאר אינזש. וואיעוואדזקי אויפגענומען געווארען פון וואיעוואדע האוקע-נאוואק, מיט וועמען דער קא-מיסאר האט אפגעהאלטען א קאנפערענץ וועגען די היי-יאהריגע סעזאן-ארבייטען און אנדערע ווירטשאפטליכע פראגען.

קאנפערענץ וועגען די אויפגאבען פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים

נעכטען אין אווענד איז אין לאקאל פון „בני ברית" פארגעקומען א קאנפערענץ איינגע-ארדענט דורך דער לאדזשער אפטיילונג פון „פריינד פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט" מיט'ן צוועק צו בעקענען די לאדזשער יודישע אינטע-ליגענץ מיט די אויפגאבען פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים.

א זעהר אינהאלטסרייכען רעפעראט האט געהאלטען דער גאסט, דער דירעקטאר פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט, ה' שניאורסאן.

עס האט אויך גערעדט ה' פאזנאנסקי, דער סעקרעטאר פון דער צענטראלע אין ווארשא.

די דיסקוסיע האט זיך פערצויגען ביז שפעט אויספיהרליך — מארגען.

אויסגעטון א מאנספערשוין אדם-נאקעט

ס'שטיקל ארבייט איז אויסגעפיהרט געווארן פון א מאן מיט א פרוי

(2) פערגאנגענע נאכט איז ליציאן טשעווינ-סקי, פון טשעשינסקא 5 געגאנגען אליין א היים. פלוצים זענען צו איהם צוגעקומען א מאן מיט א פרוי און איהם פארגעלייגט א „מציאה" — א גאל-דען פינגערל מיט „טשוויטשידעלקעס" פאר א שפאט ביליגען פרייז.

די „סוחרים" האבען דעם קונה צוגעפיהרט אויף א ליידיגען פלאץ, וואו ביידע: דער מאן מיט דער פרוי האבען זיך אויף איהם געווארפען, אויס-געטון אדם-נאקעט און אנטלאפען.

דער געליטענער אין די בלויזע אונטערוועש האט דערוועגען געמאלדען דער פאליציי, וואו ער האט דערציילט בפרטיות די גאנצע מעשה.

ס'איז כדאי צוצוגעבען, אז צין דער דער-מאנטער געגענד זענען דאס דער זעקסטער פאל, וואו מ'„בעארבייט" אויף אזא אופן נאאיווע דורכגעהער.

DR. MED. H. LUBICZ

פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

זאל פילהארמאניע

נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84

מאנטאג, דעם 2-טען אפריל 1934, 4 א זייגער נאכמ. קומט פאר

א גרויסער נאכמ.-קאנצערט

די אויספיהרער זענען:

Marceli Neumiller

דער 14-יאהריגער פידעל-ווירטואז, לאורעאט פון דער שטאט ווארשא מיט דער א"ל ימ צ"י ב נ נ ג פון פריז או נ. בארצעוויטש

Jadwiga Hennert

(ווארשא) בטוואוסטע זינגעריין.

אין פראגראם: טארטיני — וויעניאווסקי—שימאנאווסקי — קאכאנסקי — פאגאניני — סארא-סאטע—מאניושקא — וועקערלין — ס.-דע פאלא—מוסארגסקי — מ. צענטנערשווער— גראדשטיין.

בילעטען פון 75 גר. פערקויפט די בוכהאנדלונג K. Neumiller ווי אויך די פילהארמ.-קאסע.

נייע געזעצען

פראקטיק פון דענטיסטען

אין דיזש. אוסטאוו איז פערעפענטליכט געווארען אן איינהייטליכע פעראדנונג פון מלוכה-פרעזידענט וואס רעגולירט די רעכט פון דאקטוירים-דענטיסטען צו פראקטיצירען.

קודם כל דארף אויפמערקזאם געמאכט ווערען אויפ'ן ארטיקעל 11 פון דער דערמאנטער פעראר-דנונג, לויט וועלכען אלע איבהאבער פון דענטיסטישע קליניקעס מוזען ביז 23 אפריל 1934 זיך צוזאגן מיט ביידע דערלויבנישע פון וואיעוואדשאפט אמט צו פיהרען דיזעלבע אנשטאלטען. אין געגענפאל וועלען די דאזיגע אנשטאלטען אומבעדינגט געשלאסען ווער-דען.

דער ארטיקעל 13 בארמירט די טעטיגקייט פון די אזויגערופענע דענטיסטישע טעכניקער. דאס אב-געוויזענע געזעץ ערלויבט זיי אויסצופיהרען טעכ-נישדענטיסטישע ארבייטען בלויז אונטער דער השגחה און לויט א בעשטעלונג פון א דאקטאר-דענ-טיסט. די טארען נישט קומען אין א דירעקטער פעריהרונג מיט א פאציענט. זיי טארען אויך נישט בעזיצען קיין שום טיטולען למשל: צאהן-טעכניקער, העסגליכען איז זיי אויך פערבאטען צו רעקלאמירען זיך, ארויסצוהענגען שילדען פאר'ן הויז, שילדלעך אויפ'ן טויער, זיך צו אנאנסירען אין דער טאג-פרעסע.

פאר איבערטרעטען די בעשטימונגען דראהט א געלד-שטראף ביז פינף הונדערט זלאטעס אדער ארעסט ביז 6 וואכען. נאך א צווייטמאליגע שטראף קען דער וואיעוואדשאפט אמט צונעהמען די רעכט צו פראקטיצירען אין משך פון דריי יאהר.

פליכט צוצושטעלען דרוק-זאכען

לויט א פעראדנונג פון בילדונגס-מיניסטער מוזען אלע דרוקער-איינהאבער צושיקען צו איין עקזעמפליאר פון אלע געדרוקטע ביי זיי אויסגאבען אין דער יודישער און העברעאישער שפראך, אויך אין דער ביבליאטעק פון דער ווארשאיער גרויסער סי-נאגאגע.

גאנץ לאדז רעדט

פון דעם רעקארד-פראגראם פון דעם פרעהליכסטען און ביליגסטען

קאבארעט

„TABARIN"

נארוטאוויטשא 20.

פון 5—9 א FIVE

און פון 10 ביז אין דער פריה

קאבארעט-דאנסינג

רעדוצירטע פרייזען!

CZY WIESZ,

że wyroby Mleczarni Spółdzielczej „OPATÓW" jak MASŁO. SERKI i sery pełnotłuste zostały uznane przez znawców za NAJLEPSZE. Spróbój!

פון קהלה

(—) היינט פון 6 ביז 8 אווענד איז דער לעצטער טערמין, פאר בתי תפלות און אינסטי-טוציעס אפצונעהמען אין קהלה-קאנצעלאריע די פסח-אונטערשטיצונג, וואס איז פאר זיי בעשטימט דורך דער קהלה.

פון צענטראלן סוחרים-פעראיין

(—) נעכטען איז פארגעקומען די קאנסטי-טואירענדע זיצונג פון דער נייער פערוואלטונג פון צענטראלען סוחרים-פעראיין. די אמטען זענען איינגעטיילט געווארען: פרעזעס — איגנאצי יא-שונסקי, ערשטער וויצע-פרעזעס — יעקב דעבעני-שמיין. צווייטער וויצע-פרעזעס — חנא שטיינ-שניידער. סעקרעטארען: מאקס גארדאן און יוזעף הירשבערג. קאסירער — לעאן מאזור און שמואל בראנאווסקי. ווירטשאפטלער — יעקב שטערן און י. ל. בארקאווסקי.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 27-טען מערץ 1934

היינט 8.57 פייערליכע פרעמיערע פון דער אפערע „דיבוק" פון טעאטער „לא-סקאלא" אין מיילאנד

7 טראנסמיסיע פון ווארשא, 11,40 טראנס-מיסיע פון ווארשא, 11,50 ידיעות, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,05 טראנסמיסיע פון ווארשא, 3,25 טראנסמיסיע פון ווארשא, 3,30 קאמוניקאט, 3,40 טראנסמיסיע פון ווארשא און לעמבערג, 5,50 רע-פערטואר פון די טעאטערן, קאמוניקאט פון לאדז, 6 טראנסמיסיע פון טשענסטאכאוו און פאזען, 7,05 פערשידענעס, 7,25 טראנסמיסיע פון ווארשא, 8,57 פייערליכע טראנסמיסיע פון דער אפערע „דיבוק" פון דער מיילאנדער אפערע „לא-סקאלא".

פון אויסלאנד

5,25 מאסקווא — אפערע „טאסקא", 6,30 בודאפעשט — אפערע פון וואגנער, 7,30 פראג — אפערע, 8,05 לייפציג — אפערע פון שטראוס, 8,20 בוקארעשט — סימפ. קאנצערט, 10,30 בודא-פעשט — סימפ. קאנצערט.

דער רוף פון ראדאמסקער רבי'ן שליט"א

צו נעמען די פושקעס פון דער חברה להשגחה ותקון מצבות סברי הצדיקים בארץ-ישראל.

ב"ה יום ג' ויקרא תרצ"ד.

גם אנכי מבקש מאת כל אחב"י די בכל אתר ואתר לסייע לעושי מצוה רבה הזי בכל מה דאפשר כי למותר לתאר הענין הנשגב הזה לחסות על קברי הצדיקים בארץ הקדושה וזכות המצוה וזכות הצדיקים אשר בארץ המה יגן עליהם בכ"ע. 1238

שלמה חנוך הכהן ראבינאוויטש.

דער אריער-פאראגראף

ר. איזראעל

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

70

בעהמע האט זיך אבער שוין געהאט צופיל אנ-גאזשירט, אז ער זאל זיך איצט צוריקציהען, ווי דער שטייגער איז, האט בעהמע דער ערשטער געדארפט צושיקען צו פריצי סעקונדאנטען. אזוי האט ער אויך געטון. פריצי האט זיך אויסגעוועהלט 2 שטורמיסטען וועלכע האבען געהערט צו דעמזעלבען קלוב וואס ער.

שוין ארום 8 א זייגער אינדערפריה האט מען האסטיג אנגעקלאפט אין דער טיר פון פריצים וואוי-נונג. פריצי איז געווען גרייט אויף א ווזיט פון אומ-בעקאנטע מענשען, און ער אליין האט געעפענט די טיר.

די געקומענע צוויי האבען זיך זעהר העפליך בעגריסט מיט בעהמען, זיי האבען זיך פארגעשטעלט פאר איהם און ערקלערט דעם צוועק פון זייער ווזיט.

— מיר זענען די פערטרעטער פון לייטענאנט אלפרעד בעהמע האט איינער פון זיי געזאגט, ער האט אייך אויפגעפאדערט אויף אן עהרען-אופן צו ער-לעדיגען אייער קאנפליקט מיט איהם און צוליב דעם האט ער אייך ארויסגערופען אויף א דועל. זייט איהר מסכים איהם אנצונעהמען?

— פערשטייט זיך, ווייל איך האלט זיך לכל-הפחות אויף פונקט אזוי פיל עהרענמאן ווי לייטענאנט אלפרעד בעהמע.

— אויב אזוי וועט איהר אזוי גוט זיין און בע-שטימען אייערע סעקונדאנטען, כדי מיר זאלען זיך קענען מיט זיי פערשטענדיגען.

— איך נעהם דאס אן. אבער און נאך היינט וועלען מיינע סעקונדאנטען אייך בעזוכען אויב איך וועל האבען אייער אדרעס.

— מיר לאזען זי אייך דא.

דאס געשפרעך איז געפיהרט געווארען איבגאב-צען אפיציעל, אזוי אז ווען קיין זייטיגע עדים האט מען איבגאנצען נישט גערעדט. ווידער האבען זיך די הערען געזעגענט מיט א געוואלדיגער העפליכקייט און זענען אוועק.

פריצי איז געווען פונקט אזוי רוהיג ווי פריהער, ער האט א קוק געגעבען אויפ'ן זייגער און זעהענ-דיג אז ס'איז די העכסטע צייט צו געהען אין „ברוי-נעם הויז" איז ער אוועק, ער האט נאך נישט גע-האט קיין שום פלאן וואס צו טון, פריצי האט געמוזט האבען איבערלעגענהייט, ער האט גארנישט געטון אז ער זאל זיך נישט פערטראכטען, אז ער זאל נישט האבען קיין פעסטען פלאן ווי אזוי צו האנדלען אויף א לאנגע צייט ארויס, דערווייל האט פריצי געהאט אין זינען נאר איין זאך, צו בעשטימען טאקע צוויי סעקונדאנטען, וועלכע זאלען איהם פערטרעטען איבם דועל, וועלכער דארף פארקומען צווישען איהם און בעהמען, דער ערשטער געדאנק איז געווען קראנינג. ער האט אמת, קראנינגען נישט פערשטאנען, לויט דעם, ווי דער אנפיהרער פון „ברוינעם הויז" קראנ-נינג האט מיט איהם גערעדט, איז ער בכלל נישט געווען ענטציקט פון די איצטיגע פערהעלטנישען אין דייטשלאנד. ער האט נאך געהאט הארץ און נשמה און פערשטאנד. קראנינגס מעשים זענען אבער נישט געגאנגען פאראלעל מיט דעם וואס ער האט גערעדט מיט פריצין, יעדענפאלס האט פריצי בעד-שלאסען נישט איבערצורייסען דעם קאנטאקט מיט קראנינגען נישט פערהאטענדיג דיך צוליב וואס ער

געפינט זיך אין דעם דאזיגען שרעקליכען און גרויזאמען „ברוינעם הויז". איצט ווען פריצי האט גע-דארפט האבען צוויי איינגענע מענשען איז דער ער-שטער, וואס איז איהם איינגעפאלען געווען קראנינג. ער האט זיך נישט געאיילט צו רעדען מיט קראנינגן. פריצי האט געהאט צייט. אפשר וועט ער נאך עפיס אנדערש דעצידירען. פערשידענע געדאנקען האבען זיך איהם געפלאנטערט אין קאפ. ער האט זיך גע-בראכט, צי ס'וואלט נישט גלייכער געווען איינ-גאנצען צו פערלאזען די שטאט אוועק-פאהרען קיין דרעזדען וואו ס'האבען זיך איצט גע-פינען היינריך זאקס, העלען און לאטא, און איינגאב-צען אויסצומיידען דעם דועל מיט בעהמען מיט אלע אומאנגענעהמליכקייטען, אבער נאך איידער דער דאזיגער געדאנק איז ביי איהם געבוירען געווארען איז ער באלד פערשוואונדען. ווייל דאס וואלט אינ גאנצען צושטערט פריצים פלענער בנוגע דעם גאנ-צען ענין, איבריגענס האט פריצי זיך נישט געוואלט קאמפראמיטירען דורך אזא אויסגאנג פון א דועל מיט אזא פחדן ווי בעהמע איז געווען, ווען ער האט אלע פרטים שוין געהאט בעטראכט און איז געקומען צו א הסכם מיט זיך אליין, איז ערשט פריצי געגאנגען צו קראנינגען כדי מיט איהם איבערצורעדען וועגען דעם ענין.

— איהר זענט געקומען מיר נאך עפעס פרעגען אדער דערצעהלען וועגען היינריך זאקס.

— ניין, קראנינג, נישט וועגען דעם בין איך געקומען.

קראנינג האט זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען, צי אימיצער הערט איהם נישט און דאן געזאגט צו פריצין.

— מיר איז נישט קיין אונטערשיד וואס דו האסט געטון מיט זאקסן. אבי איך ווייס נישט דער-פון און ער איז פערשוואונדען.

— היינריך זאקס לעבט נישט מעהר, האט פריצי רוהיג געענטפערט.

— זאל זיין אזוי, פריצי, איך האלט אבער אז דו וואלסט צופיל געהאט אויפ'ן געוויסען אויב דאס וואלט אמת געווען.

— היינריך זאקס לעבט נישט מעהר, האט פריצי אויס פארזיכטיגקייט ווייטער פעסטגעשטעלט, אבער איצט בין איך בכלל נישט געקומען וועגען דעם.

— וואס דען ברענגט אייך אזוי געהיימניספול צו מיר?

— איך בין ארויסגעפאדערט געווארען אויף א דועל, איך האב די ארויספאדערונג אנגענומען און דעריבער וואלט איך געוואלט אז איהר זאלט זיין מיין סעקונדאנט.

— איהר, א דועל, פריצי, מיט וועמען? צוליב וואס?

— יא, איך וועל האבען א דועל מיט לייטענאנט אלפרעד בעהמע צוליב א פרוי.

— מיט לייטענאנט בעהמע? א, פריצי דוכט זיך מיר, אז איהר זענט צו ווייט פערקראכען, איהר האט אנגעהויבען מיט א צו גרויסער פיגור.

— וואס געהט מיך די פיגור אן, איך האב דאך איהם נישט ארויסגעפאדערט, נאר ער מיך, וואס פארא ברירה האב איך, אפשר עצה'ט איהר מיר, אז איך זאל אפווארפען די ארויספאדערונג?

— ניין, דאס נישט, דאס קען מען נישט, אבער די גאנצע סימפאטיע איז דאך איצט אויף דער זייט פון בעהמען, ער איז דאך דער העלד פון טאג.

— מילא דאס גיט איהם אבער נאך נישט די זיכערקייט אז אויפ'ן דועל וועט ער מיך בעזיגען און נישט איך איהם.

— און ווען וועמען האנדעלט זיך דא, אויב איך זאל זיין אייער סעקונדאנט, וואלט איך דאס געדארפט וויסען.

— ס'האנדעלט זיך ווען וועלען האמערשטיין, וועגען דער טאכטער פון פלאץ-קאמענדאנט לייטער באנס האנס פאן האמערשטיין.

קראנינג האט אזש א פייף געטון,

— גאר אן אריסטאקראטישע געשיכטע האט ער געזאגט, איך וואלט זיך גערן אפגעזאגט פון דער גאנצער געשיכטע, ס'איז אבער נישט ריטערליך זיך אפצוזאגען פון צו זיין אימיצענס א סעקונדאנט. גוט, איך נעהם אן און ווער איז דער צווייטער?

(פארטזעצונג קומט).

טראגישע פאבריקס=שרפה אין לאדז

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

אַז אויף דעם אופן זאל מען זיך קענען אַרויסבעקומען פון ברענענדיגען בנין, די אַרבייטער זענען געלאָפען צום צווייטען אַרויסגאנג, אָבער אויך דאָ האָט די געטראָפען די שרעקליכע איבעראַשונג,

אויך דער רעזערוו=ארויסגאנג איז געווען ארומגענומען אין פלאמען

די צום טויט דערשראָקענע אַרבייטערינס און אַרבייטער זענען דעריבער געלאָפען אַרויף אויפ'ן דריטען שטאָק, ווייל דאָס פייער האָט זיך שוין אָנגעהויבען אַדורכצובעקומען דורך שלויזנגערס וועבעריי און דורך דעם לאָקאַל, וואו ס'האָט זיך געפינען די וועבעריי פון רעטונגס־קאָמיטעט.

אין גרויסען זאַל פון די ברידער יאַסקאָוויטשעס וועבעריי האָבען זיך אין דעם אומגליק געהאַט פערזאַמעלט אַנ'ערך 70 אַרבייטערינס און אַרבייטער, די פּאַניק איז געווען אַ נישט־באַשרייבליכע, די יללות, יאָמערן און געשרייען בעזונדערס פון די אַרבייטערינס, וועלכע זענען געפאַנגען געוואָרען דורך דעם שרעקליכען פייער האָבען פערהילכט די לופט, די האַלב־משוגענע, פערצווייפעלטע קרבנות זענען געלאָפען צו די פענסטער, ווען דאָרט אַרויס שפּרינגען, אָבער דאָ האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דאָס אומגליק איז נאָך גרעסער,

אלע פענסטער אחוץ אויסנאהם זענען געווען פערקראטעוועט מיט דיקע אייזערנע קראטעס

די פערצווייפעלטע האָבען געריסען דאָס אייזען, אָבער אָהן ערפאָלג, צווישען די דער שראָקענע האָבען זיך געפינען עטליכע מעהר קאַלטבלוטיגע מיט דעם מייסטער פון יאַסקאָוויטשעס פאַבריק סטעפאַן סאַווינסקי בראַש, וועלכע זענען גלייך צוגעטרעטען צו

ארגאניזירען א רעטונגס=אקציע

קודם כל זענען עטליכע אַרבייטער צוגעטרעטען אויסצוברעכען קאַטש איין פענסטער, וואָס האָט זיך גלייך איינגעגעבען, עטליכע אַרבייטער האָבען דאַן נישט מעהר געוואַלט וואַרטען ביז מ'וועט בעשליסען וואָס ווייטער צו טון און זענען נישט קוקענדיג אויף דער אומגעהויערער הויך אַרויסגעשפּרונגען גלייך פון דעם פענסטער, דאָס זענען געווען וולאַדיסלאַווא צאַלוס (6 שערפּיען 98), אַלגאַ אורבאַנסקא (ראַקאַטשינער 9), פּיאָטר גאַי (קאָזשעניאָווסקיעגא 21) און לעאָפּאָלד שאַקאַרסקי (ראַקאַטשינער 51),

די ארויסגעשפרינגענע האבען צו=בראכען הענד, פיס און דעם רוקען=ביין

די אַרבייטער, וועלכע האָבען זיך געפינען אויפ'ן דריטען שטאָק, זעהענדיג די פאַלגען פון דעם שפּרונגען האָבען בעשלאָסען מעהר קיינעם נישט צו לאָזען שפּרינגען און פּרובען צו ראַטעווען די עטליכע צעהנדליג מענשען אויף אַן אַנדער אופן.

דערווייל איז דער הויף געוואָרען פול פון אַרבייטער וועלכע האָבען געאַרבייט אין אַנדערע פאַבריקען אויף דעם דערמאַהנטען פאַבריקס־שטח,

מיט דער גרעסטער מסירת=נפש האבן די ארבייטער זיך געווארפן אין די פלאמען ראטעווען די אומגליקליכע

פיל האָט מען בייגעטראָגען צו דער דאָזיגער אַרבייט נישט געקענט אויפטון, באַר אַנ'ערך 20 מענשען זענען אויף דעם דאָזיגען אופן אָפּגעראַטעוועט געוואָרען. ביי דער דאָזיגער מסירה.נפשדיגער אַרבייט האָבען זיך אויסגעצייכענט די אַרבייטער בריל, שאַפּיראַ, ראָזען און כאַלופּסקי,

דער מייסטער סאווינסקי האט דער=ווייל פערפעסטיגט א שטיק סחורה ביי די פענסטער=קראטעס

און עס אַראָפּגעלאָזען ביז אויף דעם איינשטאָקיגען בנין, וואָס געפינט זיך דערנעבען, דאַן האָט ער קודם כל אָנגעהויבען אַראָפּצולאָזען איבער דער סחורה די פרויען און דאַן די מענער, פון אונטען האָבען די אַרבייטער דערווייל אונטערגעשפּרייט באַלענס רויה־מאַטעריאַל, כדי די געראַטעוועטע זאָלען נישט פאַלען אויפ'ן ברוק, אָבער אויך דער דאָזיגער געסטער אופן פון ראַטעווען די אַרבייטער, וועלכע זענען איבערגעבליבען אויפ'ן דריטען שטאָק איז נישט אָפּגעגאַנגען אָהן שווערע און אַפילו זעהר שווערע פאַלען, די פרויען האָבען זיך נישט געקענט דערהאַלטען אויף דער סחורה און אַראָפּגעפאַלען פון אַ גרויסער הויך, 12 מענשען זענען אַזוי אַרום שווער־פערוואונדעט געוואָרען.

דערווייל האָט שוין אָנגעהויבען צו ברענען דער פערטער שטאָק,

די איבערגעבליבענע האבען שוין מער נישט געקענט אטעמען, די מלבושים האבען אויף זיי אנגעהויבען צו ברענען

פון אַלע פענסטער האָבען אָנגעהויבען אַרויסצוזעצען פייער־צונגען דאַכעלך, וואָס מיר בעשרייבען דאָ האָט בלויז געדויערט געצעהלטע מינוטען, די איבערגעבליבענע אַרבייטער האָבען שוין געמוזט ראַטעווען דאָס לעבען אין דער לעצטער מינוט, קיין שטיקער סחורה האָט מען מעהר נישט געקענט אַראָפּלאָזען, ווייל שוין פון דרויסען האָבען זיי אָנגעהויבען צו ברענען, די לעצטע זענען דעריבער אַרויסגעשפּרונגען דער מייסטער סאַווינסקי און עטליכע אַרבייטער, וועלכע זענען שוין געווען שווער־פערוואונדעט פון בראַנד־וואונדען, ביי איניגע האָבען שוין געהאַט געברענט די האָר.

דערווייל זענען אויפ'ן אָרט פון דער מוראדיגער שרפה אָנגעקומען 8 אָפּטיילונגען פון די פייערלעשער, אין ערשטען מאָמענט בין ס'איז אָרגאַניזירט געוואָרען די פלאַנמעסיגע אַקציע דורך די קאָמענדאַנטען שייבלער און קאַפּטשינסקי, זענען די פייערלעשער געווען דעזאָריענטירט, זיי האָבען זיך נישט געריכט, אַז אין פערלויף פון עטליכע מינוטען זאָל אַ פייער־שטאָקענדיגער בנין שטעהן איינגאַנצען אין פלאַמען, ערשט אין עטליכע מינוט איז די אַקציע אָרגאַניזירט געוואָרען און די פייערלעשער האָבען געאַרבייט מיט זעהר פיל מסירת.נפש און איבערגעגעבענהייט, קודם כל האָט מען אָנגעהויבען צו טראַכטען וועגען דעם, צי אין בנין זענען נישט פערבליבען נאָך מענשען און דאָ

האט זיך פלוצלונג בעוויזען אין פענ=סטער פון דריטען שטאק דער לייטער פון די ברידער יאסקאוויטש'ס פאבריק יהושע אייזיק לייבאוויטש (קיאווסקא 4), ער האט אויפגעהויבען די הענד אין דער הויך, געמאכט מורא'דיגע קולות און געבעטען מ'זאל איהם ראטעווען

ס'איז אָבער נישט מעגליך געווען צוצוקומען צו איהם און מיט אַ מינוט שפּעטער איז ער פערשוואונדען געוואָרען אין די פלאַמען און מ'האָט איהם מעהר נישט געזעהן, באַלד.

האבען זיך אויפ'ן 4=טען שטאק אין פענסטער בעוויזען 2 פרויען, אויך זיי האבען געמאכט וואהנזיניגע קולות און געבעטען זיי צו ראטעווען

אָבער אויך זיי זענען באַלד פערשוואונדען געוואָרען אין די פלאַמען, ווייגען דעם, אַז די פייערלעשער זאָלען אַריינקומען אין בנין איז קיין רייד מעהר נישט געווען.

פעסטשטעלענדיג, אַז דעם ברענענדען בנין קען מען מעהר נישט ראַטעווען, האָבען די פייערלעשער אָנגעווענדעט די גרעסטע אַרבייט אָפּצוהיטען די שכנותדיגע בנינים וואָס האָט זיך אויך איינגעגעבען

אין דער צייט זענען אָנגעקומען די פאָרשטעהער פון דער מאַכט: דער לייטער פון זיכערהייטס־אַמט ביי דער וואָיעוואָדזטוואָ ה' ליטאַמסקי, דער שטאָטישער סטאַראָסטאַ פּאַדאַבינסקי, דער פערטרעטער פון סטאַראָסטאַ ראַשיצקי, דער רעגירונגס־קאָמיסאַר וואָיעוואָדזקי, אַרבייטס־אינספּעקטאַר זווישקאָווסקי, פּראָקוראָר דרעשער, אויספאָרשונגס־ריכטער מאַרגע און פּאָליציי־קאָמענדאַנט ניעדזשעלסקי, אויף די אַרומיגע גאַסען, וואו ס'האָבען זיך געהאַט פערזאַמעלט טויזענטער מענשען זענען אָנגעקומען רייטער און פוס־פּאָליציאַנטען, וועלכע האָבען פונאַנדערגעטריבען דעם עולם און געהאַלטען די אָרדנונג.

די פּאָליציי האָט אַלאַרמירט 10 קאַרעטקעס פון דער פאַגאָטאָוויע שטעטישע (4), קראַנקען־קאַסע (3), פייערלעשער (1), רויטער קרייץ (1) און ליגת־הצדק. צוזאַמען מיט די קאַרעטקעס זענען אָנגעקומען 10 דאָקטוירים און 30 סאַניטאַרען, וועלכע האָבען אָנגעהויבען צו ערטיילען הילף די פערוואונדעטע פון שפּרינגען, און די, וועלכע האָבען בעקומען בראַנד־וואונדען, צוויי צעהנדליג לייכט־פערוואונדעטע זענען איבערגעשיקט געוואָרען אין די אַמבולאַטאָריומס, דאַגעגען זענען די שווער־פערוואונדעטע איבערגע פיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל פון דער קראַנקען־קאַסע, דער צושטאַנד פון עטליכע פון זיי איז אַזאַ געפעהרליכע, אַז מ'וועט זיי וואַהרשיינליך נישט קענען דערהאַלטען ביים לעבען.

די שווער־פערוואונדעטע זענען: וולאַדיסלאַווא צאַלוס, אַלגאַ אורבאַנסקא, פּיאָטר גאַיאַ, אַנטאָנינאַ מאַשיק, מאַריאַ קוביאַק, בראָניסלאַווא יאַבלאָנסקא, אירענאַ דוקאַ, אַננאַ באַראַנסקאַ, יוליאַ גאַרדעליק, מאַריאַ האַקאָווסקאַ, וועראָניקאַ מאַקער און איין מאַנספּערשוין, וועלכער איז אָהן בעוואוסטזיין און זיין נאָמען איז נישט בעקאַנט, דאָס גאַנצע שפּיטאָל פערזאַמעל איז געשטעלט געוואָרען אויף די פיס און מען איז גלייך צוגעטרעטען אַדורכצופיהרען אָפּעראַציעס, כדי צו ראַטעווען די אומגליקליכע.

אַרום האַלב 11 האָט זיך דערהערט אַ שרעקליכער קלאַפּ, דאָס זענען

איינגעפאלען צוויי ווענד פונ'ם בנין

און צוזאַמען מיט די סופיטען און מאַשינען איז פון דער פאַבריק געוואָרען איין ברענענדיגער באַרג.

די פייערלעשער און די פּאָליציי האָבען באַלד קיין איין מענש איז דאָרט נישט צוגעלאָזען געוואָרען, אַרומגענומען דאָס אָרט מיט אַ געדיכטען קאָרדאָן און כדי ס'זאָל נישט פערגרעסערט ווערען די אַזוי־אויך גרויסע צאָהל קרבנות.

די פּאָליציי איז דאַן צוגעטרעטען צו קאָנטראָלירען די צאָהל אַרבייטער, וועלכע זענען בעת דעם אויסברוך פון דער שרפה געווען אין פאַבריקס־בנין, דערווייל

פעהלען 8 ארבייטערינס און ארבייטער

און מען ווייסט נישט, צי זיי געפינען זיך אונטער די חורבות אַהער זיי זענען אַוועק פון דער שרפה.

זיכער איז, אַז אומגעקומען אין די פלאַמען זענען:

דער יודישער פאבריקס-לייטער יהושע אייזיק לייבאוויטש, טאראנסקא וואנדא (איהרס א שוועסטער איז שווער פערוואונדעט און געפינט זיך אין שפיטאל) און יאנינא פיאסעצקא

אין די מיטאָג־שעהן האָט זיך דאָס פייער ביז לעכווייז אָנגעהויבען איינצולעשען, אויפ'ן אָרט זענען אָבער געבליבען עטליכע אָפּטיילונגען פון די פייערלעשער, וועלכע האָבען געהיטען פון פערשפּריטען זיך פונ'ם פייער.

אין די נאָכמיטאָג־שעהן האָבען פייערלעשער אָנגעהויבען צו זוכען די פערקוילטע קערפּערס פון די פערלוירען־געגאַנגענע, וועלכע זענען געבליבען אין דער ברענענדער פאַבריק, דאָס וועט וואַהרשיינליך נאָך דויערען זעהר לאַנג.

די סיבה פון דער שרפה ווי אויך דער שאָדען, וועלכער איז יעדענפאַלס זעהר גרויס, איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

נישט אַלע פאַבריקען זענען געווען אַסעקורירט דער איינהאַבער פון דער שפּינעריי ה' שלמה בערגער געפינט זיך איצט אין ארץ ישראל.

• • •

די ריזיגע און גלייכצייטיג טראַגישע שרפה האָט געמאַכט אַנ'אומגעהויערען רושם אין דער גאַנצער שטאָט, אומעטום האָט מען וועגען דעם גערעדט, (אומעטום האָט מען זיך גאַרנישט געקענט פאָרשטעלען ווי אַזוי אין מיטען טאָג און אין מיטען שטאָט האָט געקענט קומען צו אַזאַ שרעקליך אומגליק.

טראַגישע מאָמענטען האָבען זיך אָפּגעשפּילט בעת אויפ'ן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע האָבען אָנגעהויבען

אנצוקומען די פאמיליעס פון די ארבייטער.

וועלכע זענען געווען בעשעפטיגט אין דער פאַבריק, די פאַמיליעס פון די פערברענטע און פון די, וועלכע זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל האָבען ספּאַזמירט, געשריגען און געוויינט, דער אומגעקומענער לייבאָוויטש האָט איבערגעלאָזען אַ פרוי מיט 5 קינדער, דאָס עלטסטע קינד איז אַלט 13 יאָהר.

• • •

דער העלד פון טאג

איז געווען דער מייסטער סטעפאַן סאַווינסקי, וועלכער האָט אָרגאַניזירט די רעטונגס־אַקציע אויפ'ן דריטען שטאָק דורך דער סחורה. מיר האָבען גערעדט מיט ה' סאַווינסקי, וועלכער איז נאָך געווען אומישט פון דעם שרעקליכען געשעהעניש. ער דערצעהלט, אַז די אַרבייטער זענען געווען ווי משוגע, די אַרבייטערינס האָט מען געשיקט די ערשטע זיי זענען אָבער געווען אַזוי איבערגעשראָקען, אַז זיי האָבען נישט פערשטאַנען וואָס זיי האָבען צו טון. דאַן זענען אַזוי אַרום אָפּגעראַטעוועט געוואָרען 18 מענשען.

— איך האָב געהייסען, זאָגט ה' סאַווינסקי, אַז לייבאָוויטש זאָל זיך אויך אַראָפּלאָזען דורך דער אימפּראָוויזירטער רעטונגס־שנור, אָבער לייבאָוויטש האָט נישט געוואָלט, ווען דאָס אַראָפּלאָזען זיך דורך דער שנור איז שוין געוואָרען אוממעגליך, האָב איך געהייסען, אַז לייבאָוויטש זאָל אַרויסשפּרינגען פון פענסטער, אָבער אויך דאָס האָט ער נישט געפאָלגט, איך רעכען, אַז ער איז משוגע געוואָרען פאַר שרעק און צוליב דעם געפינען דעם טויט.

— איך האָב געטאָן דאָס מייניגע, ענדיגט ה' סאַווינסקי, איך בין אַרויס דער לעצטער, ווען די האָר האָבען שוין אויף מיר געברענט.

• • •

די אַרבייטער־קרייזען זענען טיף ערשיטערט פון דעם שרעקליכען אומגליק. אומעטום האָבען זיך געגרינדעט קאָמיטעטען צו זאַמלען געלד פאַר די קרבנות פון דער שרפה. דער ערשטער האָט געגעבען אַ ביישפּיל דער "יודישער פערזאָנאַל" פון די יידישע אַרבייטער פון טאָפּאַרעקס פאַבריק, וועלכע געפינט זיך אויף דעמזעלבען הויף, וואו די שרפה איז פאָרגעקומען.

Dr. HELLER

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע
קראַנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראַוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן

DR. MED.
H. Różaner

הויט,וו ענערישע קראַנקהייטן און מענער=שוואכע
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.
עמפפאַנגט פון 8—10 און פון 5—8 אוו.

Dr. med.
L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-
קראַנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאַנד-
לונג און סעקסועלע בעראַטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאָג פון 9—1 בייטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן.

ראדיא=ווינקעל

וואס דארף מען טון, כדי גוט צו הערן די אפערע „דיבוק" אין ראדיא.

צוליב דעם אומגעהויערען אינטערעס, וואָס עס האָט אַרויסגערופען די פייערליכע פּרעמיערע פון דער אָפּערע „דיבוק" ביי אַלע ראַדיאָ־הערערס, ווילען מיר דאָ געבען עטליכע פּראַקטישע בעמערקונגען און אָנווייזונגען, כדי דער ראַדיאָ־אויפנאַהם זאָל זיין וואָס בעסער און פערשאַפען דעם גרעסטען גענוס.

קודם כל מוז מען, אַזוי צו זאָגען, גוט בודק זיין דעם ראַדיאָ־אַפּאַראַט, צי ער האָט נישט וועלכע עס איז דעפעקטען. די יעניגע, וואָס האָבען אַ דעטעקטאָר־אַפּאַראַט, ווי למשל, אַ „דעטעפאָן" אָדער אַנ'אַנדער קריסטאַל־אַפּאַראַט, דאַרפען אַבריביגען מיט אַ בערשטעלע איינגעטינקט אין ספּירט דאָס קריסטאַלעכעל פון שטויב. מען דאַרף אויך זעהען, צי די אַנטענע און „ערד" איז אין אָרדנונג. אויך מוז מען נאָכזעהען, צי די שנורען פון די הער־טרייבלעך זענען נישט דורכגעריבען, צוליב וואָס עס קומט אַרויס דער קלאַנג אין הער־טרייבעל נישט ריין.

ביי די לאַמפּיגע אַפּאַראַטען מיט הילכערס מוז מען אַכטונג געבען, אַז דער הילכער זאָל נישט שרייען צו שטאַרק. אין דעם פאַל קומען אַרויס די טענער נישט ריין. בעסער איז אַנצושטעלען דעם אַפּאַראַט, ער זאָל שפּילען שטילער, דערפאַר וועלען אָבער די טענער אַרויסקומען פיל אידעאַלער און ריינער.

מיר מאַכען אויך אויפמערקזאַם אויף דער שלעכטער טבע פון פיל ראַדיאָ־הערער'ס צו דרעהען בסדר מיט דער גאַלקע פון אַפּאַראַט בעת'ן שפּילען, דעם אַפּאַראַט דאַרף מען איין מאָל אַנשטעלען און איהם מעהר נישט טשעפּען.

א רעדע געהאלטען אין פעברואר האט מען געהערט אין... מערץ

דעם ערשטען מערץ היי־יאָהר זענען אין סינקינג, די ביזע הויפּטשטאָט פון דער נאָר וואָס ענטשטאַנענער מאַנדזשורישער מלוכה פאָרגעקומען די גרויסע קרוינונגס־פייערליכקייטען פון ערשטען מאַנדזשורישען מלך פו־ישי.

דער פערלויף פון דער דאָזיגער פייערליכקייט איז טראַנסמיטירט געוואָרען דורכ'ן ראַדיאָ מיט דער הילף פון קאַבעל דורך די כינעזישע, יאַפּאַנישע און אַמעריקאַנישע סטאַציעס קיין ענגלאַנד.

ווי געזאָגט, איז די פייערליכע צערעמאָניע פון פערבענהמען דעם טראָן דורכ'ן מאַנדזשורישען קעניג פאָרגעקומען אין די מאָרגען־שעה'ן פון 1. מערץ. די ענגלישע ראַדיאָ הערער'ס האָבען אָבער אויפגעכאַפּט אין ראַדיאָ דעם פערלויף פון דער קרוינונג אין אָווענד דעם 28. פעברואַר.

עס איז שוין אַ בעוואוסטע זאַך, אַז די ראַדיאָ־כוואַלע לויפט אַרום די גאַנצע ערד אין משך פון 1/7 סעקונדע; עס קומט אַלזא אויס, אַז יעדעס געשעהעניש אין ראַדיאָ אַליין איינס וואו עס זאָל נישט פאָרקומען ווערט מאָמענטאַל אויפגעכאַפּט דורך די ראַדיאָ־הערערס אין אַלע איבעריגע וועלט־טיילען.

דער פאַקט אָבער, וואָס די ענגלישע ראַדיאָ־הערערס האָבען געהערט די פייערליכקייט אין מאַנדזשוריען דעם 28. פעברואַר בעת אין מאַנדזשוריען זענען די פייערליכקייטען גאָר פאָרגעקומען דעם ערשטען מערץ פערענטפערט זיך פשוט מיט דעם אונטערשייד אין דער צייט, וואָס טיילט אָב דעם ווייטען מזרח פון ענגלישען מערב. אין מאַנדזשוריע איז שוין אויפגעגאַנגען די זון פון 1־טען מערץ — אין ענגלאַנד איז אָבער אין יענעם מאָמענט נאָך אַלץ געווען דער 28. פעברואַר.

דאָס איז דאָס וואונדער פון ראַדיאָ.

פאַראַפינער'ס
צו שפּול-מאַשינען
בעקומט מען ביליג אין דער מעכאַ-
נישע שלאָסעריי
J. REDER
11. ליסטאָפּאַד 11/13
(רוג זאַכאָדניאַ)

„אראראט" הויבט אן שפילען אין לאדז

די ידיעה, אז דער „אראראט" הויבט אן צו שפילען פסח אין לאדז, האט זיך בליץ-שנעל צושפרייט, און די טויזענטער „אראראט"-חסידים ווארטען מיט אונגעדולד אויף דער צוזאמענטרעף מיט זייערע ליבלינגען, וואס זענען פאר דעם יאהר צייט נישט זיין אין לאדז געווארען די ליבלינגען, הנאהבים והנעימים אין גאנצען לאנד ובפרט אין ווארשא.

עס וועט זיין נישט קיין גוזמא, ווען מיר וועלען זאגען, אז מען האט די לאדזער „אראראט"-חברה געטראגען אומעטום אויף די הענט, און די גאנצע פרעסע, און די קינסטלער-קרייזען האבען זיך מיט איהם געצאצקעט און שטאלצירט.

לכתחילה האט די „אראראט"-ליימונג אפגעמאכט אויף ארויסצופאהרען קיין אויסלאנד מיט דער אינטערנאציאנאלער טורנע-דירעקציע פון די אימפרעסאריא'ס שפאן און לעוויטאוו, אבער מחמת דער איצטיגער אומרוהיגער צייט, איז דער דאזיגער איירארא-טורנע אויף א געוויסען טערמין אפגעלייגט געווארען, און אויפ'ן פארשלאג פון דיר. דוד צעלמייסטער צו עפענען דעם פרעכטיג רעגאווירטען טעאטער „ראזמאיטאשטשי" מיט א יודישער רעפרעזענטאנץ-טרופע, האט דער ארטיסטען-פעראיין דערויף בעשטימט דעם „אראראט", וואס איז געבוירען און אויסגעוואקסען געווארען אין לאדז, און וועלכער איז געווארען א שם-דבר אין דער גאנצער יודישער טעאטראלישער וועלט.

קאנצערט פון מארצעלי נוימילער און יאדוויגא הענערט

דעם קומענדיגען מאנטאג, 4 נאכמיטאג קומט פאר אין פילהארמאניע זאל א נאכמיטאג קאנצערט מיט דער בעטייליגונג פון 14-יעהריגען טאלאנטפולען פידלער אונזער בן-עיר מארצעלי נוימילער, וועלכער איז אויסגעצייכענט געווארען מיטן ערשטען פריז אויפן פידעל-קאנקורס אין ווארשא. ער וועט שוין היינט אוועקגעשטעלט אין איין רייה צווישען די גרויסע טאלאנטפולע פידלער.

א חוץ מארצעלי נוימילער נעמט אויך אנטייל די זינגערין יאדוויגא הענערט, וועלכע האט אויך געהאט לעצטענס גרויס ערפאלג אין אויסלאנד און אויך אין ווארשא.

קאדעקס פון התחייבות'ן

ענטשטייהונג און פארם פון התחייבות'ן

א התחייבות נעמט מען אויף זיך, אויסדריקענדיג דערויף די ווילענס-גרייטקייט, דעסגלייכען אויך דורך געוויסע מאטען, האנדלונגען און געשעהענישען. דעם ווילען קאן מען אין דעם פאל אויסדריקען נישט בלויז שריפטליך, נאר א התחייבות פערפליכטעט אפילו אויך דאן, ווען ר'איז אויסגעדריקט מיט ווערטער, צייכענעס (שאקלען מיט'ן קאפ אויף יא) אדער מיט שטילשווייגען.

פערשטייט זיך, אז אזא גענומענע אויף זיך התחייבות פון א פערזאן, וועלכער איז נישט ביים קלארען שכל אדער ליידט אפילו אויף א פאריבערגעהענדע פסיכישע קראנקהייט, איז נישט גילטיג. דעסגלייכען איז אויך נישט גילטיג קיין ווילענס-אויסדרוק, אויב ס'איז געמאכט געווארען צוליב א טעות, דורך בענוצען א שפיצעל, אונטער א דראהונג אדער דורך אויסנוצען יעמעס לייכטזיניגקייט, אונבעהאלפענקייט, אונערפאהרענקייט אדער אויסגענוצטלאזיגקייט אדער בלויז אין דעם פאל, ווען דער פערפליכטענדער מעלדעט שריפטליך וועגען זיין חרטה דעם צווייטען צד:

דער קאדעקס פון התחייבותן בעשטימט גענויע טערמינען, אין משך פון וועלכע דער פער-אינטערעסירטער פערפליכטענדער קאן זיך פון די גענומענע אויף זיך התחייבותן צוריקציהען. אלזא אין פאל פון א טעות אדער שפיצעל אין משך פון א יאהר נאכ'ן אפדעקען, אין פאל פון א דראהונג ביז א יאהר נאכדעם, ווי די סכנה איז אריבער, אין פאל פון אויסנוצען אין פערלויף פון א יאהר נאכען אויסדריקען דעם ווילען.

מוזיקאלישע נאטיצן

אלעקסאנדער אוינסקי-קאנצערט

אלעקסאנדער אוינסקי האט זיך געטיילט מיטן ערשטען פריז פון שאפענס קאנקורס און נישט נאר געטיילט, נאר ער איז דער ערשטער לאורעאט.

ווען מען פערגלייכט אבער זיי ביידען, מוז מען בלתי-ספק אנערקענען דעם ערשטען פריז נאר אימרע אונגאר'ן.

אוינסקי איז א גרויסער פיאניסט, בעזיצט בליצארטיגע טעכניק, גיט צו יעדע קאמפאזיציע וואס ער שפילט א בעזונדערען קאלאריט און אייגענארטיגען כאראקטער, אבער ווירקען אויף די אינערליכע געפיהלען פון צוהערער און האלטען איהם אין שפאנונג א גאנצען אווענד, ווי אימרע אונגאר, איז ער נישט אומשטאנד. אלץ וואס ער שפילט איז ווירטואזיש, אבער קאלט, ווי א בליצענדיגער גלעצער-מערמאר, ער איז פיין, פארנעהם, און צארט, אבער קאלט.

זיין מאצארט איז שוין צו צארט. ער הויבט אן אזוי שטיל, מ'קען זאגען ווי א שארך. דאס איז א פערזענליכע אויפפאסונג.

איז די פערזענליכע אויפפאסונג שטענדיג א ריכטיגע צו מאצארטס ווערק? ניין, אמת, מאצארט איז ווייך, און מ'מוז איהם אזוי בעהאנדלען, אבער נישט אזוי ווי אין דעם פאל פון לעצטען קאנצערט.

אוינסקי האט אנגעהויבען מאצארט'ן צו שפילען אזוי שטיל, אזוי ווי שעהמענדיג זיך מיט די הערליכע מאצארט'ס קלאנגען.

מיר ווילען מאצארט'ן הערען דייטליכער, אלס קאנטראסט צו די איצטיגע מאדערנע אטאנאלע שפאנונגען, צו וועלכע, ווי גוט מען זאל זיי נישט שפילען, בלייבען מיר קאלט און גלייכגילטיג.

די הערליכע מוזיק פון מאצארט'ן, ווי איבערהויפט פון די קלאסיגער, בערוהיגט און פערשאפט נחת-רוח, און מיר ווילען זיי גראד פון אזעלכע קינסטלער ווי אוינסקי הערען דייטליך און בולט, אונטערשטרייכענדיג אלע רייצען און שעהנקייטען פון די הערליכע, פאר אלע צייטען, מוזיק.

אויך שאפענ'ען האט דער קינסטלער געשפילט קאלט. און ביי די מוזיק האט מען זיך דערמאנט צום גוטען רוהם פון אימרע אונגאר.

פון די פוילישע טעאטערס

אין שטאטישען פוילישען טעאטער וועט היינט אווענד געשפילט „איוואר קרויגער".

* * *

אין פאפולארני טעאטער וועט היינט אווענד געשפילט די אפערעטע „א גליקליכע רייזע".

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	79.00
3 פראצענטיגע בוראוולאנע —	42.35
4 „ דאלארובקא —	52.40
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)	58.50
8 „ ווארשאווער סאנד-בריף	53.00
8 „ לאדזער „ „	48.00
ענגלישער פונט — — —	27.10
דאלאר — אפיצ. 5.30.50 נישט אפיצ. —	5.26
גאלד-דאלאר — — — —	9.00
גאלד-רובל — — — —	4.65
דייטשער מארק — — —	2.10

מעלדונגען

הנחה-בילעטען אין קינאס און טעאטערן.

די קולטור-קאמיסיע ביי דער בארכאוור-ביבליאטעק, אל. קאשטשושקי 9, טעל. 191.50, גיט ארויס הנחה-בילעטען אין אלע קינאס, גרויסע הנחות אין קינא „ראקעטא".

דעם 3. אפריל, דינסטאג, דעם צווייטען טאג חול-המועד א גרויסע הנחה-פארשטעלונג אין שטאטישען טעאטער (סקאלא) שרודמיעסקי 17 אויף דער בעריהמטער קאמעדיע „דער הער פון דער געזעלשאפט" (Pan z towarzystwa), וועלכער איז מיט גרויס דערפאלג געשפילט געווארען אין ווארשאווער טעאטער „אטענעאום". פרייזען פון 35 גר. ביז 2.30 שוין צו בעקומען.

זונטאג דעם 1-טען אפריל דעם 2-טען טאג יום-טוב, 10,15 פריה און מאנטאג דעם 2-טען אפריל דעם 1-טען טאג חול-המועד 10,10 פריה 2 הנחה-סעאנסען אין קינא „ראקעטא" שענקעוויטשא 40 אויף דעם פילם „קוים נעכטען" (Zaledwie wczoraj) בילעטען צום פרייז פון 25 גר. אן זענען גילטיג נאר אויף דעם סעאנס, וואס ווערט געקויפט.

הנחה-בילעטען אין יודישען קאמעראל-טעאטער אויף דער סענסאציאנעלער פיעסע אורקע נאכאליק „גבבישער ווישר".

הנחה-בילעטען אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" אויף דער מוזיקאל. קאמעדיע „no, no, nanette"

דער סעקרעטאריאט איז טעטיג יעדען טאג פון 10 ביז 2 פארמיטאג און פון 4 ביז 10 אווענד. אל. קאשטשושקי 9, טעל. 191.50.

די שענסטע דרוק-ארבייט
ווערען אויסגעפירט
אין דער דרוקעריי
בראמבערג און בוים
פילסודסקיעגא 55 (פראנט)
ווי צ.ב.ש. רעכנונגען, בריפבויגען, קוויטאנציעס, שטרימפף-באנדעראלען, עטיקעטען, חתונה-קארטען, וויזיט-קארטען, א.א. פינקטליך און סאליד אויסגעפערטיגט.

Zakład Leczniczy
POŁOŻNICZO - GINEKOLOGICZNY
ul. EWANGELICKA 18
(Sienkiewicza 83)
Ordynują: Dr.med. Sz.Eigerowa
i Dr. med. J. Baum
Zapisy na porody I, II i III klasy.
TELEFON 107-23
כשר'ע קוך.

Dr. med.
Z. DATYNER
אורא לאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו

Dr.
Szymon Grinberg
פילסודסקעגא 55
טעל. 168-58
נעמט אן פון 10 — 12 פרי
און פון 4.30 — 6.30 אווענד.

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעוואוסטער
קאליגראף ל. בערמאן
אין 15 לעקציעס. די ערגסטע צובראכענע האנדשריפט ווערט אויסגעבעסערט אויף דער שענסטער ביוראווע שריפט, אויך ווערטאויסג עלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 20 טעג, אפילו דעם וואס קאן גארנישט שרייבען.
זאוואדזקא 19, פראנט, 1-טער שט.

ביליג און שעהן!!!
אהן שעדליכע מיטלן
וואשט, פארבט און פוצט אנצוגען, מאנטלען, קליידער, סוועטערס, קאפעלושען. אויך וועש און רעמט גארדינען
די יודישע
כעמישע וועשעריי און פארבעריי
„עריקא"
2 מלינארסקא 2 (ביים ראג בזשעזשינער).
פון 1.50 א פאר גארדינען, פון 4 זל. א פאלטא, פון 1.50 זל. א קלייד, פון 80 גר. ביז 1.20 זל. א סוועטער, 1.80 וואשען און פאסאנירען א קאפעלוש. 15 גר. א קראגען, פון 50 גר. א אויבערהעמד.
שניידער-רעפעראציעס און פארבעריי אויף ארט.

שווייטלען
צו בעקומען
קערש,
סקווערא 15

צום פריהלינג
שיך
די עלעגאנטסטע
הערען-
און דאמען-
עמפפעהלט:
A. Ogórek
ŁODŹ, ZAWADZKA 11.

שטר מכירת חמץ
זאכאדניא 49
ביי הר"ר יהושע פרידענזאן
בהר"ר שמעלקי ז"ל
מורה הוראה דפה.

פאר גארד,
ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזדאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

ביטשריפט
ביורא
פאר געריכטס- און
אדמיניסטראציע-מאכט
B. Mann
האט זיך איבערגעצויגן פון פעטריקאווער 10
אויף פעטריקאווער 82
פארטער, לינקע אפיצינע.

איך מאך בעקאנט
מיינע געעהרטע קונדשאפט, ווי אויך די אלע, וועלכע מיין פירמע איז נאך נישט בעקאנט. אז צו דעם קומענדיגען יום-טוב האב איך פארגעבוייט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע
דאמען- און מענער-היטען
לויט די נייעסטע פאסאנער און מאדערנסטע קאלירען. גלייכצייטיג ווערט אנגענומען צו איבערפאסאנירען דאמען- און מענער-היטען פון גאר אלט אויף געגצליך נייע און אלץ צו ביליגע פרייזען. אדרעס:
י. פערדער
7 זגערסקא 7.

אוירען, נאז און האלז-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z.Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולאטארישע פון 11–2 און פון 5–8 אוונט.

ראטעוועט אייער געזונד!!!
קראנקע אויף רופטורעז (ברוך-קראנקהייטען)
ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.
דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען.
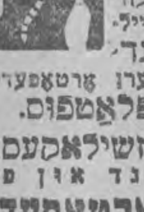

אויף אויסגעקרימטע רוקו-ביין(הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטען אויף ביינער-שווינד-זוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.
ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאסעם — גומי-זאקען לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס.
ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע
Spec. Ortop. O. Petrykiewicz אוים לעמבערג
לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)
(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף
בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף
(אין זגערזש אויף סלאוואצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

ווילדע זילבער-פוקסען! בלויפוקסען, שווארצע קושישאקעס, אלאסקא, ווי אויך מארינארמעס אלערליי סארטען. מאדעלען אויפ'ן יאהר 1934. בעמערקונג: ברייטשוואנצען אין א גרויסן אויסוואהל עמפפעהלט

A. Fiszlewicz, NARUTOWICZA 12 tel. 134-66

די בילליגסטע קוועלע פון
מענער-היטעז
אין גרעסטען אויסוואהל פון אלע פארבען און פאסאנען, איז צו בעקומען און בעוואוסטען הוט-ווארשטאט פון
י. שווארצבערג
6טער שערפיעז-גאס № 30
רעפעראטורען ווערען פינקטליך און גוט אויסגעפיהרט אין אייגענעם ווארשטאט.

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

היינט פרעמיערע! PRIMO CARNERA, MAX BAER, JACK DEMPSEY
ווי אויך דער רייצענדער שטערן MYRNA LOY אין דער גרויסער ליבעס-דראמע פון פארליבטע הערצער
„באקסער און דאס מיידעל"
אויסער'ן פראגראם: די געשעהענישען פון דער - לעצטער מינוט -

Cukierenka Grand Hotelu
TRAUGUTTA 1, tel. 105-94
עמפפעהלט אויף יום-טוב סענקאַשעס, קוכען, טארטען א. א. ווי אויך פערשידענע קאנדיטאריי-אויסארבייטונגען בעקאנט מיט איהר גוטקייט
לעכער גערען אויסגעבעסערט. ג. נארדמאן שרודמיעסקא 8.

קאנקורענץ!

צולִיב'ן קריזיס זענען די פרייזען געווארען בעדייטענד פעהקלענערט. אין מיין פריזיער-אנשטאלט פאר דאמען און הערען
מ. קופקא, לאדז
פאלודניאווא 12 (ווינק פילסודסקיעגא) טעל. 119-40

מענער-סאלאן:		דאמען-סאלאן:	
ראזירען מיט קאלאנסקע	15 גר.	שערען	40 גר.
שערען	30 גר.	שערען שילערינג	25 גר.
שערען און ראזירען	40 גר.	אנדולאציע	80 גר.
שערען א יונגעל	20 גר.	אנדולאציע מיט שערען	1 זל.
קאפ-וואשען	20 גר.	וואסער-אנדולאציע	20 גר.
מאסאזש	20 גר.	מיט קאפ-וואשען	1,50 זל.

א חוץ פרייטאג און שבת מאניקור 30 גר. שבת 40 גר.
בעמערקונג: פרייטאג, שבת און יום-טוב זענען די פרייזען פון ראזירען 20 גר. שערען 40 גר. אין דאמען-סאלאן זענען די פרייזען פרייטאג, שבת און יום-טוב עטוואס געהעכערט.
דער דאמען- און הערען - סאלאן ווערט געפיהרט דורך די בעסטע פאכמענישע קרעפטען.
אנשטענדיגע בעדינונג! ביטע קומט און איבערצייגט אייך!

JASNIEJ SŁOŃCA

עכט נור אין אריגינעלע שאכטעל
בעמערקונג! זאפראווע אויף דער וואג ארבייטען מיר נישט. וואַרפט זאלכע אב אלס פאלשע סחורה

הורס | אל תסתכל בקנקן אלה במה שיש בו | און דעטייל
זאך נישט קיין שיינע עטיקעטען נאר גוטע סחורה און פאר ווייניג געלד, און נאר אזאלכעס קענסט דו בעקומען דאס בעקאנטע גוטע
שמאלץ כשר לחג הפסח
אין בעוואוסטען באר
„ALA FOURCHETTE" Piotrkowska 62
Tel. 183-64
מיט אכטונג הערמאן בערנהיים
פיעטריקאווער 62, טעל. 183-64.
קומט און איבערצייגט אייך!
בעמ.: שבת און יום-טוב איז דאס געשעפט געשלאסען
כשר | לחג הפסח

ארטאפעדישע אנשטאלט
ר. קאוואלסקי,

11 ליסטאפאד 26, טעל. 132-59
ווי אויך דער זוהן ז. קאוואלסקי, פעטריקאווער 62 טעל. 243-93 — עלטסטער ארטאפעדישער אנשטאלט געגרינדעט אין יאהר 1895 עמפפעהלט פאר קראנקע אויף ברוכען, גארטעטען אויף זעמטליכע פערקרימונגען פון רוקען-ביין, אלערליי ארט פראטעזען אויף פיס און הענד, אויף פערשידענע פערקריפלונגען, נאך-אפעראציאנס-בויך-פאסען אויף בעקעס, אויף אראפלאזען זיך פון מאגען ווי אויך אנלאגען אויף פלאטפוס א. ז. וו.
דער אנשטאלט ווערט אנגעפיהרט אונטער דער פערזענליכער פאכמענישער לייטונג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען פאר בעגליקלעכע אויסקורירונג פון פערעלטערטע פערקריפלונגען.

לעטשניצע „OMEGA"
פון דאקט. ירים-ספעציאליסטען
גלובנא 9, טעל. 142-42
ס'ווערט אנגענומען אויפ'ן ארט, וויזיטען אין דער שטאט. נאכט-הילף. ערצטליכע אנאליזען. קווארץ-לאמפ. רענטגען. דיאטערמיע.
בערא טונג 3 זל.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9
און זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.

Dr. med. J. Schorr
אינערליכע קראנקהייטען (הארץ)
גדאנסקא 11 טעל. 226-85
נעהמט אן פון 4 ביז 7 נאכמ.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5 טעל. 159-40
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9 - 1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

השבת אבדה.
עס איז פערלוירען געווארען א קאנווערט, אין וועלכען ס'זענען געלעגען טשעקען, וואס האבען פאר דעם פינדער קיין שום ווערט נישט. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג צו וויסען צו געבען טעלעפאניש 242-63

DR. MED. **M. RUNDSZTAJN**
ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
POMORSKA 7, tel. 127-84
נעמט אן פון 4 ביז 7 אווענד.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 הערטער

פערשידענעס
זונטאג נאכמיטאג צווישען 4—5 איז אויף עק זאכאדניא ביי „קאפיטאל" ביז זאוואדזקא 6 פערלוירען געווארען א שווארץ בייטעלע מיט געלד און 2 פלאכע שליסעלעך פון א קלאפ-שלאס. דער פינדער קען אבגעבען די שליסעלעך געגען בעלוינונג אין אדמיניסטר. פון „נייעם פאלקסבלאט"
1241

Unieważniam pokwitowanie z Eksp. Szejnwald z dn. 13/3 b.r. na wysłany towar dla Rabinowicza, Nieśwież za zaliczeniem Zł. 58.– z powodu zgubienia.
1536 A. Besser.

פרייע פאסטענס
פריזיער-ארבייטער ווערען געברויכט פון זאפארט פילסודסקיעגא 16, אין פריזיער-אנשטאלט.
1243

א גרויסער
גאראזש.
וואס איז געאייגנעט אויף אויף א לאגער, ווערט געזוכט פון זאפארט צו ערפאהרען טעל. 128-02.

איך בארג אויס
אין מיין היטען-געשעפט ווי איך האב צוגעגרייט א גרויסען אויסוואהל פון נייע מענער און דאמען-היטען די נייעסטע פאסאנען און מאָדערנסטע קאלירען, און אויך נעם איך אן צום איבערפאסאנירען מענער און דאמען-היטען פון גאר אלט אויף בענצליך ניי קריגט מען גלייכצייטיג גרויסאַרטיגע מעליאניקעס און אלעס צו ביליגע פרייזען
פערדער
זגערסקא 20
אדער לוטאמירסקא 2.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
ספעצ. פאר אינערליכע קראנקהייטען
צעגעלניאנא 17, טעל. 174-15
נעמט אן פון 6 ביז 7 אווענט.

LECZNICA
chorób
uszu, nosa i gardła
מיט שטענדיגע בעטען
עס ארדינירען די דאקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

Mentopinol-Glob
א מיטעל געגען פובאטעס, אסטמא און לײדען פון אטעם-וועגען
„Uniwersal"
היילט רעוומאטיזם און אלערליי נערווען-ווייטאגען.
„Hebrolin"
א מיטעל געגען לישאיעס, עקזעמע און הויט-שיילונג.
Bobo - Glob
פודער פאר קינדער.
Proszek „Glob"
בעזונדערס קאפ-וועהטאג.
עמפפעהלט
Laboratorjum przy Aptece Dr. Far. ST. TRAWKOWSKIEJ w ŁODZI.

זיכערע הילף און א רפואה!
אהן אפעראציע, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, ביי מענער, פרויען און קינדער, אלטערטע קאליקעס פון נאר הויקערס אהן פיס און הענד.

ברוכליידענדע מערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך וואקסט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פעלט אויך אין דעם פיס איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קושקעס ווערט ער בראכיג און שטערבליך. ספעציעלע גומענע ארטאפעדישע היילבאנדאזשען פון מיין ארטאפעדישע היילאנשטאלט היילען שנעל און בעקוועם; זיכער דאס שוערסטען און פערעלטערטסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, ליימענע (ביין-שווינדזוכט) ספעציעלע ארטאפעדישע היילקארסעטען און שטעלאקען פאר פערקרומטע פיס און פלאטפיס, קינסטליכע גומענע פיס און הענד, ווי אויך ספעציעלע ארטאפעדישע גארטלען פאר צוריקבעקומענע ברוכען נאך אפעראציע.
אכטונג! זייט דעם 1-טען אקטאבער 1933 ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט / 30-יעהריגע פראקטיק און פולע גאראנטיע! ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.
מיר נעהמען אויך אן טערויכערטע פון דער קראנקען-קאסע.
ערמעסיגטע פרייזען!
דאנקזאגונג.
הערמיט דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט דעם גרויסען ארטאפעד. ספעציאליסט הער ד"ר. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פראנט, פארטער, פאר זיין ערוויזענעם מיר פון א שווערער ברוך-קראנקהייט. דער ה' ד"ר. י. ראפאפארט האט נישט געשניטען קיין ארביים, בעת ס'האט מיר געדראהט א געפאהר און האט מיך דערפיהרט צו א פאלקאמען געזונד-צושטאנד. נאך 3 וואכען טראגען זיין ספעצ. הייל-באנדאזש פיהל איך מיך נישט בלויז געזיכערט געגען א געפאהר, נור פולשטענדיג געזונד.
ארוזיל דרעשלער, לאדז, ווסכאדניא 4. (8)

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יום-טוב—24 גר. און דער זייט שפאלטען; אין טעקסט—40 . . . . 60— . . . 4; צווישען טעקסט—12 . . . . 18— . . . . ;	נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט) שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.	אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלונג א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.	פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט דעם אינהאלט פון פרינציפיעל: דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצואהלען געלט פאר דעם אנאנס	פאר'ן אינהאלט און טאן פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און פיינאכט.

ליניער דער שטארט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

לאדז
27 מערץ 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
27 מערץ 1934

דאס אייזערנע געזעץ פון גלות

דער אנטיסעמיטיזם פון איין לאנד שטעקט אן די אנדערע

דער בעקאנטער דייטשער פאליטישער שריפטשטעלער און פאציפיסט העלמוט פאן גערלאך, וועלכער געפינט זיך איצט אין פראנקרייך אויף דער עמיגראציע, האט פערעפענטליכט אן ארטיקעל וועגען אנטיסעמיטיזם אין פראנקרייך. העלמוט פאן גערלאך, א רייבבלוטיגער אריער, דערציילט אז דער אנטיסעמיטיזם אין פראנקרייך לעבט ווידער אויף.

זינט דעם דרייפוס-פראצעס האט פראנקרייך נישט געוואוסט נישט וועגען קיין יודען-פראגע, נישט וועגען אנטיסעמיטיזם, גאר קליינע סמנים פון אנטיסעמיטיזם זענען גאנבישט געקענט געווארען און זענען נישט געבומען געווארען אין אכט. ערשט דער טריומפירענדיגער היטלעריזם אין דייטשלאנד האט געשטעלט אויף די פיס, ריכטיגער — ער האט ארויסבעקומען פון אונטער דער ערד די אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע אויפ'ן פראנצויזישען באדען. און דאס — אין א דאפעלטער פארם: ערשטענס, האט ער געשאפען א גאנץ בעדייטענדע צאהל יודישע עמיגראנטען אין פאריז, צווייטענס האט ער אנגעשטעקט מיט זיין אידעאלאגיע די קרייזען, וועלכע זענען געניגט זיך צו לאזען בעאייפלוסען פון אנטיסעמיטיזם.

וואס בנוגע דער יודישער עמיגראציע אין פאריז, ווערט דא מקוים דאס בעקאנטע וואָרט פון הערצלען אז די יודען וועלכע זענען געצוואונגען צו עמיגרירען פון א לאנד, וואס איז פערפעסטעט פון אנטיסעמיטיזם, ברענגען מיט זיך מיט דעמזעלבען אנטיסעמיטיזם אין די לענדער פון זייער נייעם ישוב. דאס איז א טראגיש אבער אן אייזערן געזעץ, פון די יודישע וואנדערונגען אין גלות. איצט הויבט דאס געזעץ אן צו ווירקען אומעטום, וואוהין עס זענען פערטריבען די אומגליקליכע יודען פון דייטשלאנד.

דער היטלעריסטישער ראסיזם ווי עס פערזיכערען קענער פון די בעציהונגען און אויך העלמוט פאן גערלאך, האט נישט קיין שאנסען זיך איינצובירגערען אין פראנקרייך, ווייל דער פראנצויזישער גייסט איז נישט אימשטאנד צו בעגרייפען אזא מין פינסטערע מיסטיק. אבער עס קומט דא אין בעטראכט אן אנדערע סכנה, דער היטלעריזם וועלכער טריומפירט אין דייטשלאנד האט אויסגעלערנט די שונאים פון דער פראנצויזישער רעפובליק, וואסער אויסגעצייכענט געווער עס איז דער אנטיסעמיטיזם אין קאמף פאר דער מאכט. זיי, די פראנצויזישע אנטיסעמיטען גייט נישט וועגען אנטיסעמיטיזם אליין פאר זיך, זיי בענוצען זיך מיט איהם בלויז אלס מיטלען פאר זייערע אנדערע צילען, אויף צו בעקעמפען די רעפובליק און צו בעגרינדען זייער פאדערונג פון דיקטאטור. נישט מיט דער רעפובליק נישט מיט דער דיקטאטור האט דער יודישער מאמענט נישט דירעקט צו טון, אבער אלס מיטעל צו בעקעמפען די דעמאקראטיע און די דעמאקראטישע איינריכטונגען איז ער ממש ווי געוואונשען, טאקע דאס האט דער היטלעריזם בעוויזען און דערפאר איז ער פאר אונז, פאר דער יודישער וועלט אזוי געפעהרליך.

די יודישע עמיגראציע וועלכע דער היטלעריזם שאפט און די אנטי־יודישע אידעאלאגיע וועלכע ער לאזט אין דער וועלט אריין, דאס איז די צווייטע מתנה פון היטלעריזם פארן יודישען פאלק, א מתנה וועלכע קאן נישט פון אונזער זייט בלייבען אהן ענטפער.

אויף מאנגעל פון ענטפער פון אונזער זייט קאן זיך דער היטלעריזם נישט בעקלאגען. די פיהרער פון היטלעריזם האבען געהאט א גראבען טעות, אויף די האבען ווירקליך געמיינט אז די יודען זענען א מינדערווערטיגע ראסע, מיט וועלכער מען וועט זיך לייכט קאנען אנ'עצה געבען. דער אנטי־היטלעריסטישער באיקאט, וועלכען די יודען איבער דער גאנצער וועלט פיהרען איינאיינעם מיט אלע קולטורעלע עלעמענטען, איז נישט באר ער הערט נישט אויף, הגם ער דויערט שוין העכער א יאהר צייט, באר ער וואקסט און פערשטארקט זיך, און — דאס איז צום וויכטיגסטען — ער הויבט אן צו ברענגען רעזולטאטען. אין דאזיגען קאמף וועלען מיר נישט מיד ווערען, דעם קאמף וועט נישט אויפהערען צו פיהרען די גאנצע ציוויליזירטע מענשהייט.

מצד דער מענשליכער ציוויליזאציע גייט דא נישט בלויז אין פערטיידיגען די יודען, ווי עס וואלטען געוואלט איינרעדען געוויסע פערטיידיגער פון דער דייטשער בארבאריע, די מענשליכע קולטור פערטיידיגט דא פארן היטלעריזם נישט בלויז די יודען, באר זיך אליין. דער נצחון פון היטלעריזם אין וועלט־מאסשטאב וואלט בעדייט דעם סוף פון קולטור און ציוויליזאציע, עס וואלט בעדייט די הערשונג פון בלינדע שאוויניזמען. ס'וואלט בעדייט א קריג פון אלע געגען אלע און א פולשטענדיגען כאאס. דער קאמף געגען היטלעריזם איז א הייליגער געבאט פון דער מענשהייט.

ד"ר וו. בערסעלהאמער.

פאטריאטיזם אין סאוויעטען-פערבאנד

עס שאפט זיך א נייע מין פאלק

דער מאסקווער קארעספאנדענט פון דער „גאזעטא פאלסקא" אטמאר, שטעלט זיך אפ אין איינעם פון זיינע לעצטע בריף אויף א העכסט כאראקטעריסטישער ערשיינונג אין לעבען פון די סאוויעטען: אויף דער ענטוויקלונג פון פאטריאטישען געפיהל פון דער בעפעלקערונג. נאטירליך איז דאס געפיהל נישט דאס אלטע, עס האט נישט אין זיך דאס רויבערישע און דאס מענשענהאסערישע, וואס פלעגט בכיוון געפלעגט ווערען דורכ'ן אלטען רעזשים, דאס איז א טיפע ליבע צום נייעם, צום סאוויעטישען פאטערלאנד, וואס בעהמט ארום נישט בלויז דאס רוסישע פאלק, באר אויך אלע אנדערע פעלקער פון גרויסען לאנד, וואו עס ווערט גערעדט אויף הונדערט און עטליכע צענדליג שפראכען.

די ענטוויקלונג פון דעם געפיהל לאזט זיך בעמערקען אפילו אין דער בענייעטער טערמינאלאגיע. אין איין מיליטערישען בעפעהל, דערציילט אטמאר, האט מען געקענט לייענען אזעלכע ווערטער: „אויב די אימפעריאליסטען וועלען אנפאלען אויף די סאוויעטען, דאן וועלען מיר זיי ענטפערען מיט א פאטערלאנדס־קריג". דאס איז אינגאנצען די אלטע אמאליגע טערמינאלאגיע.

די דערוואכונג פון דעם דאזיגען געפיהל ווערט געפלעגט דורך די סאוויעטען און שטייט אין אנ'ענגער פערבינדונג מיט דער פערטיידיגונג פון לאנד די לאנד־פערטיידיגונג בעהמט ארום אלע געביטען, נישטא אזא צווייג פון לעבען, פון שאפען, פון ארבייט אין די סאוויעטען־רעפובליקען וועלכער זאל נישט האבען א דירעקטע אדער אינדירעקטע שייכות צו דער לאנד־פערטיידיגונג און צו דער אגיטאציע אין דער ריכטונג. אפילו דער סענסאציאנעלער געזעץ וועגען בעקעמפען האמאסעקסואליזם דורך ארויפלייגען אויף די שולדיגע גאר הויכע שטראפען שטייט אין פערבינדונג מיט דער פערטיידיגונג פון לאנד. (אגב האט דאס דאזיגע געזעץ געמאכט א גרויסען רושם אין דער וועלט. ווייל עס צושטערט די אנגענומענע פארשטעלונג פון די סעקסואל־רעפארמיסטען, וועלכע פאדערען פולע פרייהייט אויפ'ן געביט פון סעקסועלען לעבען). די בעקעמפונג פון האמאסעקסואליזם מיט אזעלכע הארבע שטראפען איז אנגענומען געווארען דערפאר, ווייל אזעלכע פערזאנען זענען אין הינזיכט פון לאנד־פערטיידיגונג א נישט געוואונשענער עלעמענט. מענשען וועלכע זענען אונטערגעווארפען דער לידענשאפט, האבען געוועהנליך שוואכע כאראקטערען, לאזען זיך לייכט שאנטאזשירען און אויסנוצען פון שונא.

דער קארעספאנדענט דערציילט וועגען א העכסט אינטערעסאנטען געשפרעך וועלכען ער האט נישט לאנג צוריק געהאט מיט אנ'אנגעזעהענעם סאוויעטישען טוער, יענער האט איהם געזאגט אזוי וואס:

איהר זאלט זיך נישט וואונדערען, באר איך האלט אז באר ביי אונז קאן ענטשטיין אן'אמת'ער פאטריאטיזם. אונזער סאלדאט וועט אין פאל פון א בויט פערטיידיגען באר זיין פאטערלאנד און קיין שום אנדערע זאך נישט. ער וועט נישט זיין געצוואונגען אזוי ווי דאס איז אין אנדערע לענדער צו פערטיידיגען עמיצענס אינטערעסען. וועלכע ווערען אפילו דורך אונזערע געגנער בעצייכענט אלס שמוציגע. איך קאן אנבעהמען אז אויך אונזער זעלנער וועט נישט קוקענדיג אויף אלע בעמיהונגען, זיין אפגעריסען און הונגעריג, ווי אלע זעלנער, אבער דאס וועט זיין דער איינציגער סאלדאט אין דער וועלט, וואס היגטער איהם אין טיל וועט מען נישט הוליען, קיינער וועט נישט רייך ווערען פון ספעקולירענדע זוילען און אנדערע שווינדלערישע ליפערונגען פארן מיליטער. ענדליך ווען ער וועט גליקליך קומען אהיים, וועט ער נישט געפינען דעם ספעקולאנט וועלכער איז רייך געווארען אויף יענעמס בלוט.

דער קארעספאנדענט האט דעם סאוויעטישען פאליטיקער געשטעלט די דראסטישע פראגע. און ווי איז עס מיט דער פראגע וועגען קלאסען־סאלידאריטעט, צי וועט נישט ביים זעלבער א ניטער טון די האנד, ווען ער וועט מוזען שיסען אויף ארביטער און פויערים פון אנדערע לענדער.

ער האט דערויף בעקומען אנ'ענטפער. אז די אינטערנאציאנאלע ערציהונג אין דער רויטער ארמעע בעשטייט קודם כל אין דעם, וואס עס ווערט אין דעם זעלבער געפלעגט דער פרינציפ פון ברידערליכקייט צווישען די פעלקער וואס וואוינען אין די סאוויעטישע רעפובליקעס.

אטמאר דערציילט, אז די נייע שטימונגען און ריכטונגען אין דער פראגע פון פאטערלענדישער פערטיידיגונג ווערען בעמערקט אויך אין אנדערע געביטען פון פראפאגאנדע, אזוי איז עס צו זעהען פון דער נייער פיעסע וועלכע ווערט ווי געוועהנליך מיט גרויס פראכט און רעזשיסערישער קונסט אויסגעשטעלט אין מאסקווע, די פיעסע הייסט „אפטימיסטישע טראגעדיע פון ווסיעוואלאד ווישנייעווסקי, און איז געבויט אויף די מאטיווען פון בירגער־קריג.

אין דער פיעסע האט סיי דער מחבר, סיי די העכערע מאכט צוגעלאזט דעם מאטיוו פון אטוונג צום אפיציר; דארט ווערט אהן איראניע פארגעשטעלט אנ'אלטער סאלדאט וועלכער דינט דער רעוואלוציע מיט דערזעלבער איבערגעגעבענקייט ווי ער האט אמאל געדינט אין דער אלטע" ארמעע, איהם גייט בלויז אין דעם, אז „אין אונזער רוסלאנד זאל זיין ארדנונג, און אז עס זאל זיין א גוטע ארמעע און א גוטער פלאט". דער הויפט־העלד פון דער פיעסע, א יונגע פרוי, א קאמוניסטקע און קאמיסארקע פון א פאלק, הייסט צושיסען עטליכע מאטראסען דערפאר, ווייל זיי האבען דערהרגעט צוויי אפיצירען: זיי וואלטען דאך נאך געקענט זיין גוטע דינער פון דער רעוואלוציע.

מיר שטייען ביי דער שאפונג פון א נייער פארם פון פאלק, אזא פארם, וועלכע איז ביז איצט נישט געווען בעקאנט.

ארגאניזאציע פון די „גרויע העמדלער"

די פעסט פון היטלעריזם אין דרום-אפריקע

די שווארצע פעסט פון היטלעריזם, וואס פערשפרייט איהרע גיפטיגע מיקראבען אין אלע טיילען פון דער וועלט, האט שוין אויך דערגרייכט די ווייטע דרום־אפריקע.

די „ום־אפר ק" האט בא״ ע׳נ נישט עקאנט פערגינען צו פיהרען אויך אנ'אנטיסעמיטישען קאמף אין לאנד. דער לעצטער יאהרהונדערט אין דער געשיכטע פון דרום־אפריקע איז געווען א יאהרהונדערט פון ביטערען קאמף צווישען בורען און ענגלענדער. שוין אפגערעדט פון קאמף צווישען ווייס און שווארץ וואס קומט פאר אין לאנד און וואס וועט ווארשיינליך בלייבען אנ'אייביגע פראבלעם פארן לאנד. צוליב דעם האט מען ווי פערגעסען די יודען. די פאליטישע צעטיילונג אין לאנד האט זיך אויסגעדריקט אין די צוויי גרויסע פארטייען: די „דרום־אפריקאנער פארטיי", אנגעפיהרט פון גענעראל סמאטס און וואס איז ענגליש אריענטירט, און די „נאציאנאלע פארטיי" אנגעפיהרט פון גענעראל הערצאג וואס רעפרעזענטירט די בורישע בעפעלקערונג.

אין יאהר 1933 איז אבער פארגעקומען אנ'אויסערגעוועהנליכע געשעהעניש אין פאליטישען לעבען פון דרום־אפריקע וואס האט איבערגעאנדערט די גאנצע פאליטישע פיזיאנאמיע פון לאנד.

ס'איז געשאפען געווארען א קאאליציע־רעגירונג פון ביידע פארטייען, אין וועלכער עס זענען אריין די ביידע פיהרער פון די צוויי פארטייען. און איצט האלט עס שוין גאר באהענט צו דער פעראייניגונג פון די ביידע פארטייען אין איין גרויסער פארטיי, וואס וועט בעהערשען די מאכט אין דרום־אפריקע.

די נייע ענטוויקלונג אין פאליטישען לעבען פון לאנד האט געשאפען אזא מצב, ביי וועלכען די ביידע פארטייען זענען איצט ווייניג אנגעוויזען אויף סימפאטיעס פון קלענערע קרייזען און אויך פון יודען. אין די לעצטע וואהלען צום פארלאמענט זענען ביידע פארטייען בעגאנגען לויט א וואהל־אפמאך און ס'איז געווען אוממעגליך פאר א קלענערע גרופע צו האבען א בעדייטענדע השפעה אויף די וואהלען. אט דער דאזיגער בייער לאגע האבען מיר צו פערדאנקען וואס מיר הערען איצט אזוינע דערקלערונגען פון פרעמיער־מיניסטער, וואס אין די פריהערדיגע צייטען וואלט ער זיך נישט געקאנט דערלויבען עס ארויס צו זאגען. עס איז קיין סוד נישט אז דער פרעמיער גענעראל הערצאג און דער קריגס־מיניסטער פיראא האבען אפענע סימפאטיעס פארן היטלער־רעזשים אין דייטשלאנד און די שטעהמען זיך נישט עס אפען ארויסצוזאגען, מיט א צייט צוריק האט דער פרעמיער איז א רעדע געזאגט, אז די נאציאנאלע רעוואלוציע אין דייטשלאנד איז א וועלט־געשעהניש פון דער ערשטער בעדייטונג נישט באר לטובת דייטשלאנד באר אין די אינטערעסען פון דער גאנצער וועלט. ווי אבער די דאזיגע רעוואלוציע איז דורכגעפיהרט געווארען, — דאס ווייסט ער נישט. ער פאדערט צו אלעמען מען זאל חס וחלילה נישט טון קיין זאך וואס זאל קענען שעדיגען די פריינדליכע בעציהונגען מיט דייטשלאנד. דער קריגס־מיניסטער האט דא נישט לאנג געמאכט א רייזע אין דייטשלאנד. האט אויף בעזוכט היטלערן און איז אראפגעקומען פון דארטען א בעגייסטערטער פון נאצי־רעזשים, מען קאן זיך פארשטעלען וואס פאר א רושם עס האבען געמאכט די דאזיגע ליבעס־דערקלערונגען צו היטלערן מצד דעם פרעמיער אויף דער יודישער בעפעלקערונג אין דרום־אפריקע.

דאס וויכטיגסטע אבער, וואס די רעגירונג האט ביז איצט געטון אליין, בעסער געזאגט, נישט געטון און וואס ס'האבען זיך בולט ארויסגעוויזען די נאצי־סימפאטיעס פון דער רעגירונג, איז דער ענין מיט דער געוועזענער דייטשער קאלאניע אין דרום־מערב־אפריקע, וואס געפינט זיך אונטערן מאנדאט פון דער דרום־אפריקאנער רעגירונג. די דייטשע בעפעלקערונג דארטען געפינט זיך איצט אינגאנצען אונטערן קאנטראל פון די היטלעריסטען, אלע דייטשע ארגאניזאציעס זענען נאציזירט און די דייטשע העפטלינגען אין ארטיגען פארלאמענט פיהרען אויס די אינסטרוקציעס פון בערלין. געגען די דייטשען שטייען פעראייניגט אין איין פאליטישער פארטיי די דארטיגע בורען און ענגלענדער, וועלכע האבען א מעהרהייט אין דארטיגען פארלאמענט; די בעקעמפען אמשארפסטען די נאצי־טענדענצען אין דער קאלאניע געגען די שטימען און פראטעסטען פון די דייטשען האבען זיי דורכגעפיהרט א געזעץ, וואס פערווערט די שעדליכע אגיטאציע פון די נאציס אין פערשפרייטען ראסען־האס און אויפרייצען איין טייל פון דער בעפעלקערונג געגען דער צווייטער. ווען דער דאזיגער געזעץ וואלט אריין אין קראפט וואלט עס אפגעשטעלט די ווייטערדיגע אגיטאציע פון די היטלעריסטען. דער געזעץ האט געדארפט בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן גענעראל־גובערנאטאר לויט דער רעקאמענדאציע פון דער דרום אפריקאנער רעגירונג. גענעראל הערצאג האלט זיך אבער אפ פון צו בעשטעטיגען דעם געזעץ, נישט קוקענדיג וואס דער דרום מערבדיגער פארלאמענט האט דעם דאזיגען געזעץ אנגענומען, מיט די שטימען פון די בורען און ענגלענדער. דער דאזיגער פאקט ביי די סימפאטיעס פון גענעראל הערצאג, גיט די נאציס פרייע הענט אנצוגיין מיט זייער פראפאגאנדע.

פון דרום מערב אפריקע אלס צענטער פיהרען אז די נאציס זייער פראפאגאנדע איבער גאנץ דרום אפריקע, ס'איז בעוואוסט אז איינע פון די צילען פון די היטלעריסטען איז צו בעקומען צוריק די אין דער וועלט מלחמה פערלוירענע דייטשע קאלאניעס אין אפריקע. יעדע דייטשע שיף, וואס קומט צו די ברעגען פון דרום אפריקע, ברענגט מיט זיך מיט מאסען אנטיסעמיטישע ליטעראטור אין ענגליש און בוריש, וואס ווערט פערשפרייט אין אלע ווינקלען פון לאנד. איבער 120 נאצישע ארגאניזאציעס עקזיסטירען אין דרום־אפריקע, וואס פיהרען זייער טעטיגקייט טיילווייז פערבאהאלטענערהייט, און טיילווייז אפען. אין א רייהע שטעט האבען זיך שוין בעוויזען ארגאניזאציעס פון „גרויע העמדלעך" מיטן נאמען „דרום אפריקאנער נאציאנאל־סאציאליסטען". אין אייניגע ערטער זענען אויך פארגעקומען זייערע שטארק בעוואקטע מיטינגען, אין פארט עליזאבעט האבען די אפילו געוואלט שטעלען פאסטענס ביי די יודישע קראמען און נישט לאזען דארטען קייפער קויפען., די פאליציי האט אבער אזוי ווייט נישט דערלאזען. די אויפרעגונג פון דער יודישער בעפעלקערונג איז אביסעל בערוהיגט געווארען דורך דער דערקלערונג פון יוסטיץ־מיניסטער גענעראל סמאטס, וואס האט געווארענט די אנטיסעמיטישע אגיטאטארס די דאזיגע ווארנונג האט געווירקט אויף א געוויסען מאמענט. די פערליר'ט אבער די בעדייטונג צוליב דעם וואס לויט די עקזיסטירענדע געזעצען, איז נישטא קיין מעגליכקייטען אפצושטעלען אינגאנצען די ארבייט פון די „העמדלעך". דערצו איז בויטיג א ספעציעלער געזעץ, און די געשיכטע פון דרום מערב אפריקע האט בעוויזען אז ס'זענען נישטא קיין שאנסען אז אזא געזעץ זאל דורכגעפיהרט ווערען.

י. ב.

די רייזע פון אנדזשיי סטרוג קיין ארץ-ישראל

וואַרשע (יט"א). דעם 3־טען אפריל פאהרט אפ קיין ארץ־ישראל צוזאמען מיט זיין פרוי דער בעקאנטער פוילישער שריפטשטעלער ה' אנדזשיי סטרוג ה' סטרוג פאהרט קיין א"י אויף דער איינלאדונג פון דער קרן־היסוד צענטראלע אין ירושלים און פון דער צענטראלע פון העברעאישען פען - קלוב, ה' סטרוג וועט ווײלען אין א"י לערך פינף וואכען און וועט הויפטזעכליך בעזוכען די יודישע קאלאניעס.

אויף דיין וועג קיין א"י וועט דעם ה' סטרוג בעגלייטען דער שריפטשטעלער יהודה ווארשאוויאק.

25 יאהר תל־אביב

אנ'אינטערוויו מיט'ן בירגערמייסטער מאיר דיזענהאף ספעציעל פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט"

פון אונזער ספּעציעלען א"י־קאָרעספּאָנדענט

דובעק שמיד

ווען די שטאָט תל־אביב איז געגרינדעט געוואָרען אין יאָהר 1909, האָט קיין מענש נישט געדאַכט, אז אין משך פון אזא קורצער צייט, אין משך פון 25 יאָהר, וועט זיך די שטאָט אזוי ענטוויקלען. מען קאָן זאָגען, אז תל־אביב וואַקסט איבער נאַכט. פון איין וואָך צו דער אַנדערער דערקענט מען מאַנכמאָל נישט די פלעצער. היינט זעהט איהר א „מגבש", אַ פרייען פלאַץ, און אין צוויי־דריי טעג שפּעטער שטעהען דאָרט שוין פונדאַמענטען, אַ בנין ווערט אויפגעשטעלט, יונגעלייט אַרבייטען, און אויך עלטערע זעהט מען ביי דער אַרבייט. מען מישט קאַלך, טראָגט ציגעל, האַקט האָלץ, שניידט בלעך. ס'הערשט אַ לעבען, ס'ווערט געבויט אויף צעהנדליגער פלעצער אויף איינמאַל. דער מאַנגעל אין וואוינונגען איז אזוי גרויס, אז מען ציהט זיך אַריין אין נישט פערטיגע הייזער. די ווענט זענען נאָך נישט געמאָלען, ס'פעהלען נאָך פענסטער און טירען, אָבער מען וואוינט שוין. אַבי אַ פלאַץ, וואו דעם קאָפּ אַניידערצולעגען.

קומט מען פון חוץ־לארץ קיין ארץ־ישראל, הויבט זיך איינעם, אז מען לעבט איבער די איראָפּעאישע אינפלאַציע־יאָהרען. די געוועלבער זענען איבערפולט. דער האַנדעל בליהט, מען האָט צו טון, דאגות־פרנסה קען מען דאָ נישט. נישט אומזיסט ווערט גערופען תל־אביב, דאָס נייע אַמעריקע. יעדער איז פערנומען, יעדער האָט אַרבייט, פערשטעהט זיך, אז אַ קוואַליפיצירטער אַרבייטער, אַ „בעל־מקצוע" פערדינט מעהר, אויב אָבער איינער האָט נישט קיין בעשטימט פאַך, מוז ער זוכען שוואַרץ־אַרבייט ביי אַ בנין, און דאָס איז נישט קיין לייכטע אַרבייט. אָבער קוים וויל איינער בלויז אַרבייטען, טרעפט נישט, אז ער זאָל נישט בעקומען קיין אַרבייט.

* * *

דער פּאָפּולערסטער און בעליבטעסטער מענש אין תל־אביב איז דער שטאָט־פּרעזידענט מאיר דיזענהאָף. איך מעלד זיך אין מאַגיסטראַט, אין דער „עיריה" און בעט וועגען אַן אינטערוויו פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט".

מיר זיצען אין זיין אַרבייטסצימער. אויף די ווענט הענגען פּראַכטפולע איל־בילדער פון יודישע קינסטלער און פון יודישען לעבען. אויף אַ טיש שטעהט אַ סקולפּטור פונ'ם בירגער־מייסטער, אויף דעם שרייב־טישעל אַ בילד פונ'ם הויך־קאָמיסאַר וואָקאָפּ מיט אַ ווידמונג פאַר דיזענהאָפ'ן.

די אַקטועלסטע טעמע איז היינט, דער מזרח־יריד, דיזענהאָף דערציילט:

„אזוי ווי מיר פייערן דאָס יאָהר דעם 25־יובל פון אונזער שטאָט, פון דער איינציגער יודישער שטאָט אין דער וועלט, אזוי ווילען מיר ווייזען דער וועלט די לייסטונגען פונ'ם יודישען פאָלק. דער מזרח־יריד איז נישט בלויז אַ פעראַנשטאַלטונג פאַר דער אינדוסטריע, מיר ווילען אויך פערשפּרייטען אונזער קולטור. מיר וועלען אויסשטעלען אונזערע שולעס, אונזערע קינדער־גערטנער, ערציהונגס־אינסטיטוציעס. מיר ווילען זיין דער פערמיטלער צווישען מזרח און מערב. דער מזרח־יריד וועט פון איצט אָן ווערען אַ פּערמאַנענטע אויסשטעלונג, ביז איצט האָבען מיר אָפּגעהאַלטען די אויסשטעלונגען אויף אַ געליהענעם באָדען. די יריד'ען זענען געווען פּראָוויזאָריש. אָבער היינט, האָבען מיר אַן אייגענעם באָדען פאַר דער אויסשטעלונג, האָפען מיר, אז דער מזרח־יריד, וועלכער איז שוין בעקאַנט אויף דער גאַנצער וועלט, וועט נאָך פּאָפּולערער ווערען".

„תל־אביב איז דער מיטעלפּונקט צווישען אַפריקע און אזיע, דער מזרח־יריד איז דער איינציגער אינטערנאַציאָנאַלער יריד אויפ'ן גאַנצען שטח פון אַלע לענדער פונ'ם נאָהענטען מזרח. אין גאַנצען אַרייענט איז נישטאָ קיין גינסטיגער פלאַץ פאַר אַן אויסשטעלונג. באַגדאַד איז צו ווייט. די פערשטענדיגונגס־מעגליכקייט איז שווער, דאָ אָבער אין תל־אביב, וואו עס וואוינען יודען פון רוסלאַנד, פּוילען, רומעניען, עסטרייך, דייטשלאַנד, פראַנקרייך, ענגלאַנד, דאָ, וואו ס'געפינט זיך אַ אינטערנאַציאָנאַלע האַנדעלס־צענטער, דאָ האָט דער יריד, די אויסשטעלונג, אַ קיום. ס'איז געגרינדעט געוואָרען אַ געזעלשאַפט „תל־אביב'ער ענטוויקלונג", וועלכע פאַרנעהמט זיך ספּעציעל מיט דער אויסשטעלונג און מיט איהר צוגרייטונג".

„כדי אָפּצושאַצען די ענטוויקלונג און די בעדייטונג פונ'ם מזרח־יריד, מוז מען בעמערקען, אז דער יריד פונ'ם יאָהר 1929 האָט פערנומען אַ שטח פון 26,000 קוואַדראַטמעטער; אין יאָהר 1932 האָט דער יריד שוין פערנומען אַ שטח פון צוויי מאָל אזויפיל — 50,000 קוואַדראַטמעטער; היי־יאָהר וועט דער שטח נאָכאַמאָל געדאָפּעלט ווערען און וועט פערנעהמען 100,000 קוואַדראַטמעטער; די צאָהל פון די בעזוכער זענען געווען: 1929 — 120,000; 1932 — 300,000; אין יאָהר 1929 האָבען אויסגעשטעלט 121 אויסלענדישע פירמעס און אין יאָהר 1932 זענען שוין געווען פערטרעטען 821 פירמעס פון 23 פערשידענע לענדער. בעזונדערע פּאַוויליאָנען זענען געווען אויפגעשטעלט דורך די רעגירונגען פון בולגאַריע, ציפּערן, עגיפּטען, איטאַליע, לאַטוויע, רומעניע, שוריע, טערקיי און רוסלאַנד. די בריטישע אינדוסטריע האָט אָרגאַניזירט איהר אייגענעם ספּעציעלען פּאַוויליאָן מיט'ן הסכם און מיטהילף פונ'ם דעפּאַרטאַמענט פונ'ם אויסלענדישען האַנדעל".

בנוגע דער איינוואַנדערונג ערקלערט דער שטאָט פּרעזידענט, אז אַן אימיגראַציע איז זעהר געזונד פאַר'ן לאַנד. די ענטוויקלונג פונ'ם לאַנד מאַכט גרויסע פאָרטשריט ביי געזונדער עליה. די עמיגראַנטען, וועלכע קומען פון פּוילען, ברענגען מיט אַ בעוואונדערונגסווערטע אָפּטימיזם, אַ קאָלאָסאַלען אונטערנעהמונגס־גייסט. און דערביי זענען זיי זעהר בעגנוגזאַם, בעשיידען. דער אידעאַליזם, וועלכען זיי ברענגען מיט זיך, שטאַרקט דעם ישוב, די דייטשע עמיגראַנטען, ענטוויקלען די געביטען פון וויסענשאַפט דיסציפּלין, אָרגאַניזאַציע, אויסדויער און אָרדנונג. נאָר אזוי ווי די אימיגראַציע האָט אַ סך מעלות, אזוי האָט זי אויך אין זיך חסרונות. מען ברענגט אין לאַנד אַריין פרעמדע זיטען, פרעמדע שפּראַכען. אמת איז, אז די יוגענד לערנט תיכף עברית, רעדט עברית. אָבער פון די עלטערע קאָן מען דאָך נישט פערלאַנגען, זיי זאָלען היינט אָנהויבען לערנען אַ נייע שפּראַך. „אָבער אויך אין דער זאַך האָף איך, — זאָגט דער שטאָט־פּרעזידענט" — אז ס'וועט זיך בעסערען, די מענשען האָבען דעם גוטען ווילען זיך איינצואָרדנען, און דאָס איז דער עיקר".

מיר פערפיהרען נאָך אַ שמועס איבער די צוזאַמענשטויסען, וואָס קומען מאַנכמאָל פאַר צווישען די שומרי־שבת און די אַרבייטער. און דיזענהאָף זאָגט:

„איך וועל תמיד דערפאַר קעמפען, אז תל־אביב זאָל זיין אַ ריין יודישע שטאָט. ס'איז אָבער אוממעגליך, אז אין אַ שטאָט מיט אזוי פיל איינוואוינער פון אַלע עקען פון דער וועלט, וואָס ענטוויקעלט זיך אזוי שנעל, זאָל מען קאָנען פערהיטען דאָס פאָהרען אָדער רייכערען אום שבת. איך האָף אָבער, אז ביידע צדדים וועלען געפינען אַ וועג און זיך פערשטענדיגען.

מאיר דיזענהאָף שליסט זיין געשפּרעך מיט אַ גרוס פאַר די יודען אין פּוילען.

תל־אביב, 14. מערץ, 1934.

צארישע גענעראלען פיהרען א פינסטערע פאגראם־העצע

געגען יודען אין דער נייער מאנדזשוריע־אימפעריע

(ספּעציעלע קאָרעספּאָנדענץ)

אַלע געוועזענע גענעראַלען אָהן אַרמייען, אַדמיראַלען אָהן פלאָטען און די גאַנצע שוואַרצע מחנה פונ'ם צאַרישען רוסלאַנד, וועלכע איז מיט צוועלף יאָהר צוריק געלאָפען ווי אַ סטאַדע שאָף פון דער רויטער אַרמיי אויש פון דער וואָלגע און אוראַל איבער גאַנץ סיביר און בייקאַל און האָט זיך דערקייקעלט ביז די מאַנדזשורישע סטעפּעס — איילען, וואָס גיכער אויסצודריקען זייער פרייד און גליק מיט דער אויפבויאונג פון אַ מאָנאַרכישער אָרדנונג אין מאַנדזשוקאָ. איטליכער פון זיי זוכט וואָס בולט'ער צו דערווייזען און איבערצייגען די מאַכטהאָבער, אז ער איז געווען און איז געבליבען אַן איבערצייגטער מאָנאַרכיסט.

און גאָר בעזונדערס זוכען די רוסישע מאָנאַרכיסטען אונטערצושטרייכען זייער הינדערט־פּראָצענטיגען מאָנאַרכיזם דורך יודען־פּרעסע און פערשפּרייטונג פון אַנטיסעמיטיזם. דער ווייס־גוואַרדייאישער אַנטיסעמיטיזם און דער נייער מאַנדזשורישער אימפּעריע נעהמט אָן אַ ווילדע, העסליכען פאָרם די סיסטעמאַטישע העצעס, וועלכע ווערען טעגליך געשריבען פונ'ם פּאָגראָם־בלעטעל „נאַש פּוט" ווערען נישט אָפּגעשטעלט. מען רופט די רוסישע בעפעלקערונג צו באָיקאָטירען די יודישע געשעפטען, פּראָדוקציעס און נישט האָבען קיין מגע ומשא מיט יודען, מען דריקט די רשימות פון יודישע דאָקטוירים, אַפּטייקערס, אַדוואָקאַטען א. אז. וו. און מען זוכט צו בעווייזען, אז אין כאַרבין פערנעהמען יודען 90 פּראָצענט אין די אַלע אַנגעוויזענע צווייגען. עס געהט אַ פּערמאַנענטע העצע אויפ'ן כאַרבינער רב. אויף די שולען און אנשטאַלטען. יעדען טאָג ווערט געגעבען אַ שוואַרצע כאַראַקטעריסטיק מיט אַלערליי עקעלהאַפטע שקרים און בלבולים אויף דעם און יענעם פּראָמינענטען יודען. דער רוסישער ווייס־גוואַרדייאישער קלוב און פערבאַנד פון די רוסישע מיליטער־לייט אָרגאַניזירען כסדר לעקציעס וועגען דער יודישער געפאַהר. וועגען איטליכער לעקציע ווערען אויף אַלע גאַסען פונאַנדערגעקלעבט הונדערטער און טויזענטער אַפישען מיט פּאָגראָם־אויפרופען. דער רעזולטאַט פון דער אומגעשטערטער אַנטיסעמיטישער וואַקכאַנאַליע איז — אַן'אויסערגעוועהנליכע אויפרעגונג צווישען די יודען און קריסטען, אָפּט, פּרובען צו אַנטיסעמיטישע עקסצעסען.

די טעג האָבען צוויי ווייס־גוואַרדייאישע שאָפערס זיך געלאָזען אין אַ משוגענעם געלויף אין אַ לאַסט־אויטאָמאָביל מיט פּאָגראָם־געשרייען אויף איינער פון די בעלעבסטע גאַסען פון כאַרבין און געשריגען: „מיר וועלען צודריקען אַלע יודען".

עס איז אויך בעלערענדיג דער פאַקט, אַז דער אָרגאַניזאַטאָר פון די ווייס־גוואַרדייאישע באַנדעס מענשען־פאַנגער און מאָרדען, וועלכע האָבען די לעצטע צייט אויפגערודערט דעם גאַנצען ווייטען מזרח — דער אָפיציר — מאַרטינאָוו — דערקלערט, דאָס ער האָט געפאַנגען בלויז יודען און בערעכטיגט די שוידערליכע מאָרדען דורך פּאַטריאָטישע צילען. דורך דעם האָפט ער אָפּצושוואַכען די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די גרויזאַמע רציחות פון די פּראָמינענטע יודען, וועלכע זענען פערפייניגט און אומגעקומען אין די הענד פון דער באַנדע.

דער ציל פון דער אומדערהערטער אַנטיסעמיטישער וואַקכאַנאַליע איז אַרויסצושטויסען דאָס מאַנדזשורישע יודענטום פון זיינע עקאָנאָמישע און געזעלשאַפטליכע פּאָזיציעס, שאַפען אַ שלעכטע שטעלונג ביי די יאַפּאַנער און איינוואָרצלען ביי זיי אַ ווידערגעפיהל צו אַלץ, וואָס האָט אַ שייכות מיט יודען, און הגם אין פיהרענדע יאַפּאַנישע קרייזען האָט מען נישט קיין איבעריגע צוטרוי צו די ווייס־גוואַרדייער און מען סימפּאַטיזירט מיט זיי אויך נישט גאָר שטאַרק — דאָך קאָן מען נישט זאָגען אַז די אומאויפהערליכע טאָג־טעגליכע פּראָפּאַגאַנדע האָט קיין ווירקונג נישט. עס פיהלען זיך שוין די פאָלגען פון דער יודען־פרעסערישער העצע צווישען די יאַפּאַנער. די קליינע יאַפּאַנישע צייטונג „כאַרבין סימ בון" דרוקט אָפּט איבער די יודען־העצערישע אַרטיקלען פון „נאַש פּוט" עס זענען אַפילו געווען די לעצטע צייט פאַלען אַז יאַפּאַנער האָבען זיך אָפּגעזאָגט צו דינגען דירות, ווען זיי האָבען זיך דערוואוסט אַז די באַלעבאַטים זענען יודען.

די נייע מאַנדזשורישע אימפּעריע האָט די גרעסטע יודישע בעפעלקערונג אויפ'ן ווייטען מזרח. (אין יאַפּאַן געפינען זיך בלויז עטליכע הונדערט יודען, אין כינע צוזאַמען מיט שאַנכאַי און טיען־צזין, אַרום זעקס אָדער זיבען טויזענד, און אין כאַרבין געפינען זיך העכער 12 טויזענד יודען).

פאַר'ן לעצטען יאָהר האָבען איינגעוואַנדערט אין כאַרבין נישט ווייניגער ווי 12 טויזענד יאַפּאַנער. אויף מאַנדזשוריען קוקט מען אין יאַפּאַן ווי אויפ'ן גאָלדענעם קוואַל, און עס דערמאַנט די אַמאָליגע עמיגראַציע פון די אַמעריקאַנער קיין קאַליפאָרניען אָדער דרום־אַפריקע. עס שטעהען פאַר קאָלאָסאַלע ענדערונגען אין דער גאַנצער ווירטשאַפטליכער סטרוקטור פונ'ם לאַנד, און אַלץ אויפ'ן חשבון פון די יודען, וועלכע האָבען צעהנדליגער יאָהרען פערנומען אזאַ חשובען אָרט אינ'ם ווירטשאַפטליכען לעבען פונ'ם לאַנד.

די לעצטע צייט האָט זיך אָנגעהויבען אַ מאָנאָפּאָל־עפּידעמיע אויף פיל געביטען פון די נויטווענדיגסטע בעדערפענישען פון דער בעפעלקערונג.

עס ווערען אַסיגנירט גרויסע סומען אויף בויען וועגען, געביידעס, פעריכטען און איבער־קאָנסטרואירען גאַנצע ראַיאָנען. עס שטעהט פאַר אַ גרויסער און אינטענסיווער בויאונגס־פּראָצעס, נאָר די אַלע פּאָדריאַדען און אַרבייט בעקומען די יאַפּאַנער, חוץ די ביליגסטע שוואַרצע אַרבייט וועלכע זיי גיבען אָפּ ווייס־גוואַרדייער פאַר שפּאָט ביליגע פּרייזען.

און די יודען ווערען אַרויסגעשטויסען פון אומעטום. (יט"א).

איקס.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווע 28, טעל. 201־93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג,
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען.
נעהמט אָן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אָווענד
זונטאָג און חגאות פון 9—1 פאַרמיטאָג.

אנ'אפטימיסט ביז צום טויט

(אויפ'ן פרישען קבר פון משה זילבערפארב)

פון יוסף טשערניכאָוו

— 1. —

כ'שטרענג אָן מיין זכרון און קען זיך נישט דערמאָנען, ווען איך האָב צום ערשטען מאָל זיך געטראָפען מיט משה זילבערפאַרב, מן הסתם איז דאָס געווען אין ווינטער סעמעסטער 1904־5 אין בערן. בשעת ער איז אָהער געקומען פון פּאַריז צום בעזוך פון זיין דעמאָלטיגער כלה (און שפּעטערדיגער פרוי) די ראַוונערין קלאַרא באַראַץ.

מיט זיין סביבה בין איך שוין אָבער געווען בעקאַנט פון פריהער, קודם־כל (אין וואַרשאַ) מיט זיין שוועסטער דבורה (שפּעטער די פרוי פון נחום שטיף) און דערנאָך שוין בין איך אין ראַוונע (זומער 1904) געקומען אין בעריהרונג צום ערשטען מאָל מיט נחום שטיף, דעם ווייניגער בעקאַנטען וויינצוויג און די איבעריגע פריינד פון דער „ראַוונער" גרופּע.

נחום שטיף איז אַוועק פון אונז מיט אַ יאָהר צוריק, וויינצוויג איז מיט יאָהרען צוריק בעגאַנגען זעלבסטמאָרד און איצט האָט געענדיגט זיין לעבען דער דריטער ראַוונער — משה זילבערפאַרב.

זיך געשלאָסען אַ בלעטעל געשיכטע פון דער יודישער אינטעליגענץ.

די שיטה, צו וועלכער דער פערשטאָרבענער האָט געהערט, די שיטה פון „וואָזראָזשדעניע" האָט זיך געפאָרעמט אין צוויי פּונקטען: אין ראַוונע אונטער דער השפּעה פון שטיף — זילבערפאַרב און אין קרושעס (וויטעבסקער גובערניע) אונטער דער גייסטיגער אָנפיהרונג פון אברהם ראָזין (בן־אַדיר). דאָס איז געווען דער קערן, הגם צוגעשטאַנען צו דער בעוועגונג זענען מענשען פון גרויסען פערנעהם — מ. ב. ראַטנער, חיים זשיטלאָווסקי און וולאַדימיר פּאַבריקאַנט.

אין גלות פּאַריז ברענט נאָך מיט הייליגער קנאה דער טיפזיגער בן־אַדיר און אין אַמעריקע לייכט (ביידען — די פערבליבענע — צו לאַנגע יאָהר) דער נר־תמיד וואָס שטראַלט אַרויס פון דער פיגור פון חיים זשיטלאָווסקי.

— 2. —

צוויי גרונט־שטימונגען, צוויי סטיכיעס האָבען אַרויסגערופען צום לעבען די מענשען: דאָס יודישע פאָלק, וואָס האָט מיטאַמאָל דערפיהלט יוגענט — קראַפט און עלעמענטאַרע ווילען צום לעבען, צו ווידער אויפקום, און דער גרויסער אָטעם פון דער געשיכטע, וועלכער איז געווען אזוי מעכטיג פריש מיט דריי צענדליג יאָהר צוריק און האָט אָנגעזאָגט האָפענונג און גלויבען אויף אַ בייער, שענערער און בעסערער מענשען־וועלט.

דאָס האַרץ האָט איינגעזאַפּט מיטאַמאָל ביידע סטיכיעס, נישט געווען קיין פּלאַץ פאַר דער מינדסטער סתירה אויפ'ן וועג פון יודיש־נאַציאָנאַלער און מענשליך־סאָציאַלער בעפרייאונג.

דאָס לעבען אָבער פון דער „יודישער" געזעלשאַפט, דער קאָנקרעט־היסטאָרישער וועג פון יודישען פאָלק איז אָבער געווען פול מיט קאַרדינאַלע ווידערשפּרוכען.

די כוחות אין אונז און אין דעם מעכטיגען אַרום אונז האָבען זיך ענטוויקעלט נישט שטענדיג שטיצענדיג איינע די אַנדערע, נישט פּאַראַלעל אַפילו נאָר אין וויכטיגסטען זייער אָפּט אַפילו קעגענזייטליך.

דער וועג צו בעפרייען די וועלט האָט זיך זעהר אָפּט געשטעלט אין וועג דעם ווילען פון נאַציאָנאַלען ווידעראויפקום.

אין די דאָזיגע ווידערשפּרוכען האָט געווייטיגט דער געדאַנק פון אַ גרויסען טייל פון דער יודישער אינטעליגענץ און עס איז אין אַ גרויסער מאָס אויסגעשעפּט געוואָרען די שאַפונגס־ענערגיע פון אַ גאַנצען דור.

משה זילבערפאַרב איז געווען איינער פון די, וועלכע האָבען צום מעהרסטען געפיהלט דעם דאָזיגען טראַגישען קרעכשלבל און, אָנהייבענדיג פון „וואָזראָזשדעניע" ביז צום לעצטען טאָג פון זיין לעבען, האָט ער געזוכט וועגען, געגעבען געדאַנקען, ווי אַזוי גובר צו זיין די סתירות, ווי אזוי אַרויסצובעקומען די געטרוימטע גאַנצקייט; צו געפינען די האַרמאָניע פון אינעווייניגסטען דראַנג און די טענדענצען פון דער אויסערער וועלט און איין אָפּטימיסטישען סינטעז...

— 3. —

אין משך פון דרייסיג יאָהר בין איך געווען און פערבליבען דער בר־פּלוגתא פון דער דאָזיגער שיטה פון אָפּטימיזם, האַלטענדיג אַז מיט ווערטער, אַפילו מיט גוט און קלוג פאָרמולירטע געדאַנקען קען מען נישט (און מען דאַרף נישט) פערדעקען סתירות, וועלכע ליגען אין יסוד פון לעבען, בעסער אַן'אָפענער קעגנער ווידערשפּרוך, איידער אַן'אויסגעטראַכטע האַרמאָניע, אַ גייסטיגע אילוזיע...

און עס איז פאַר מיר פערזענליך אַ ווייטאָג און אַ פרייד, וואָס דער לעצטער אַרטיקעל פון פערשטאָרבענעם אין לעצטען נומער פון די „ליטעראַרישע בלעטער" איז מיט דער גאַנצער פּאָלעמישער קראַפט פון דער פעדער פון משה זילבערפאַרב געווענדעט געגען מיר... ווייל איך ווייס: איך בין פאַר איהם געווען אַ פייגד אַ פריינד, און בשעת ער האָט מיר געמאָסטען די שאַרפסטע פאָרוואָרפען האָט ער געברענט מיט'ן זעלבען פייער פון דער גרויסער ליבע וואָס האָט אונז אַלעמען אָנגעצינדען, אין די יונגע יאָהרען, און מיט דער זעלבער יוגענטליכער קראַפט פון ווייטאָג און איבערצייגונג האָט געקלאַפּט דאָס פיזיש קראַנקע, אָבער יוגענטליך פילענדיגע האַרץ פון פיליאָהרענדיגען, טייערען אויסגעפרובירטען פריינד משה זילבערפאַרב...

— 4. —

ביז'ן לעצטען טאָג פון לעבען האָט אין איהם געברענט דער אָפּטימיסטישער גלויבען אין אונזער צוקונפט... און אויב דער חילוק איז געווען (אין די מעטאָדען, אין די וועגען, האָבען מיר דאָך אין גרונד אַלע געשטרעבט צו איינס און אין משך פון די לאַנגע לעצטע פינפליגע יאָהרען פּראַאיביגט געווען אין איין געפיהל:

וויפיל ערליכער ווילען און גלויבען — און ווי קליין די היסטאָרישע רעזולטאַטען...

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

איצט ביי תבואה-סוחרים דאן ביי אנדערע...

פון צייט צו צייט בעקומען מיר א נייע לעקציע מכח דער נויטוועדיגקייט פון געגענזייטיגער הילף. נישט א טעארעטישע לעקציע, וועמענס אויסגאנגס-פונקט זענען עטיש-מאראלישע אדער אפילו לאגישע מאטיווען פון עקאנאמישען שטאנד-פונקט, נאר א פראקטישע לעקציע, א לעבעדיגע לעקציע, וועלכע איז שוין נישט קיין מאטעריאל פאר א דיסקוסיע, נאר בעווייזט קלאר און בולט, אז קיין אנדערער אויסוועג איז נישטא.

אזא לעקציע האט אונז געגעבען דער רעפערענט פונם בודזשעט פון לאנדווירטשאפטס-מיניסטעריום אויף דער לעצטער זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע אין סיים. דער דערמאנטער רעפערענט דעפ. סטראנסקי האט געפאדערט נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי עטאטיזירען דעם תבואה-האנדעל אין פוילען, ווי עלימינירען דעם פערמיטלער צווישען פראדוצענט און קאנסומענט אויף דער תבואה-בערזע. דער לאנדווירטשאפטס-מיניסטער ה' נאקאניעטשניקאוו-קלוקאווסקי האט געגעבען זיין הסכמה דערצו. און אויב דער רעפערענט פון דער מעהרהייט פראפאנירט און דער מיניסטער אקצעפטירט, — איז, דוכט זיך, שוין נישטא קיין שום ספק, אז דער פראיעקט וועט נישט בלייבען אויף דעם פאפיר, נאר וועט ווערען א לעבענס-ווירקליכקייט. עס איז אויך נישט נויטיג אנצווייזען, אז מיט דער דאזיגער פעראָרדנונג וועט מען טרעפען א גרויסען טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען, וואס פערנעמט זיך טאקע מיט תבואה-האנדעל.

מיר ווילען דא איצט נישט פרעגען קיין שאלות, צי דאס אלץ לוינט זיך פון מלוכה'שען שטאנדפונקט, צי די ביזאיצטיגע מאנאפאלען זענען אזא גרויס גליק פאר דער מלוכה, צי די מלוכה'שע וועלדער און טארטאקען ברענגען ריווחים (אגב, אויף דערזעלבער זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע האט דערזעלבער רעפערענט פארגעשלאגען צו פערקויפען דאס מלוכה'שע האלץ, אייגענטליך די נאך נישט געהאקטע בוימער, צו פריוואטע פירמעס, ווייל דאס האקען די וועלדער ביי דער איצטיגער שלעכטער קאניונקטור לוינט זיך נישט, — דערצו האט דער מיניסטער נישט מסכים געווען) און צי מאכט מען גאלדענע עסקים ביי דעם ספירט-מאנאפאל?

אבער נישט וועגען דעם אלעמען האנדעלט זיך אונז דא. אונז אינטערעסירט דער פאקט: אזוי האט דער רעפערענט פארגעלייגט וועגען תבואה-האנדעל און אזוי וועט מן-הסתם זיין:

פאר אונז איז דער פאקט א לעקציע. נאך איין בעווייז, אז די פרייע קאנקורענץ פון יחידים ווערט אלעמאל מעהר בעגרעניצט אין פערשידענע פארמען און אויף פערשידענע געביטען. היינט טרעפט עס דעם תבואה-האנדעל, און מארגען קאן עס טרעפען אנ'אנדערע בראנזשע. טויזענטער יודישע משפחות קאנען מיט איין פעדער-שטריך פון א פעראָרדנונג בלייבען אהן ברויט. וואלטען די אלע מענשען ביצייטענס געטראכט וועגען דעם, וואלטען זיי אפשר געפונען א טיילווייזען אויסוועג. אפשר וואלטען די תבואה-סוחרים בעדארפט זיך ארגאניזירען אין דער ריכטונג, אז זיי זאלען אלס קאלעקטיוו קאנען בעשעפטיגט ווערען אין די ראמען פון דער עווענטועלער עטאטיזאציע פון תבואה-האנדעל. אפשר וואלטען זיי אלס קאלעקטיוו געקאנט אויפטרעטען לגבי דער מאכט מיט גרויסע פאדערונגען וועגען קאמפענסאציע אויף פערשידענע אופנים, ווי למשל, איינקויפס- און פערקויפס-שטעלעס אדער — ווי ביי די ביז-איצטיגע מאנאפאל-ארטיקלען — קאנצעסיעס. ווי ביי שפירט, טאבאק, זאלץ א. א. ו. איבריגענס איז נאך פריהצייטיג צו רעדען וועגען פארם. אבער, אז עס בעשטייט די נויטווענדיגקייט זיך שוין איצט צו ארגאניזירען, כדי צו קאנען אין ענטשפרעכענדען מאמענט פערשטארקען די אינטערעסען פון די, וואס קאנען ארויסגעשטויסען ווערען פון תבואה-האנדעל, איז קיין ספק נישט.

אזא ארגאניזירונג וואלט געווען א סך לייכטער, ווען די תבואה-סוחרים זאלען קודם-כל ארגאניזירען האנדעלס-קאאפעראטיווען, וועלכע וואלטען, חוץ זייער קאאפעראטיווער בעדייטונג פאר זיך, געהאט גרעסערע רעפרעזענטאטיווע שאנסען איידער יחידים.

דער קאאפעראטיווער געדאנק האט ארומגע-נומען ברייטע קרייזן פון אנהענגער און סימפאטיקער. א סך האבען איהם פערווירקליכט אין לעבען, א סך זענען מיט איהם מסכים בלויז אין דער טעאריע און דערשרעקען זיך פאר זיין פערווירקליכונג, נישט וועלענדיג רעזיגנירען פון אינדיווידואליסטישע אפעטיטען. די צוקונפט געהערט טאקע דער קאאפעראציע, אבער ווי לאנג מען קאן נאך עפעס אוועקכאפען פאר זיך לויט די ביז איצטיגע ווירטשאפטליכע פארמען, איז מה טוב ומה נעים — אזוי טראכטען זיך מאנכע. מען דארף זיי אויפקלערען, אז זיי קאנען אזוי לאנג „כאפען“ — ביז עס קאן ווערען צו שפעט... ביי א שרפה טאר מען נישט לאנג בלייבען אין ברע-נענדיגען הויז, ווייל די פייערצונגען ארבייטען שנעלער ווי מענשליכע הענד און אפילו ווי פייערלעשער... גרינדעט דערפאר קאאפעראטיווען איידער איהר פערלירט די פרנסות, ווייל עס קאן זיין צו שפעט!

נפתלי הויזער.

ערלויבט דעם גאסען-האנדעל אויף פילסודסקי-גאס פאר יום-טוב

די פרוכטען-געוועלבער וועלען קענען אפען זיין ביז 11 א זייגער

ס'איז אלע שוין גוט בעקאנט דער קאמף פאר אפען-האלטען מאנכע קאטעגאריעס געוועלבער נאך 7 אוו.

שוין אין 1929 יאהר האט ראטמאן כארי אויסגעפועלט ביי דער לאקאלער מאכט, אז די פרוכטען-געשעפטען זאלען קענען האנדלען ביז 11 אין אוו. אדער מאנכע קאטעגאריעס אונטער-נעהמונגען האבען אנגעהויבען א קאמף געגען דעם און דער שטעטישער סטאראסטא האט צוריקגע-צויגען די הגהה.

יעצט אויף די לאנגע בעמיהונגען פון ראט-מאן כארי, פרעזעס פון צענטראלען קליינהענדלער פעראיין פאמארסקא 15 האט דער שטעטישער סטאראסטא מיט דער הסכמה פון לאדזער וואיע-וואדע, ווייטער דערלויבט צו האנדלען די פרוכ-טען-געוועלבער ביז 11 אין אוו.

בכדי צו געבען ארימעלייט א מעגליכקייט צו פערדינען אויף יום טוב, האט ראטמאן כארי אויסגעפועלט מ'זאל זיי דערלויבען האנדלען אויף דער פילסודסקיס גאס אין די פאר יום טוב טעג דאס הייסט דעם 27, 28, 29, 30, 3, 4, 5, 6 אפריל.

די סיטואציע אין דער האלץ-בראנזשע

אין פוילען זענען דא מזל'דיגע און נישט מזל'דיגע צווייגען פון דער ווירטשאפט, און צו די לא-יוצלח'דיגע געהערט אויך דער האלץ-האנדעל, צוליב דעם וואס די בראנזשע איז אויך, ווי פיל אנדערע, נישט ווי געהעריג אפגעשאצט געווארען דורך די מאסגעבענדע ספערען. האט די דאזיגע קאלאסאל-וויכטיגע בראנזשע פאר די לעצטע יאה-רען דורכגעמאכט אנ'אונגעוועהנליך שווערע צייט'.

אין די בעסערע צייטען האבען די סוחרים פון דער דאזיגער בראנזשע, אזוי גוט ווי אלע אנדערע, גענומען סחורה, און געגעבען דעקונג מיט לאנג-טערמיניגע וועקסלען. אט די דאזיגע כלומרשטע טובה איז שפעטער געווארען א גרויסע רעה. די פרייזען זענען דעמאלט געשליידערט גע-ווארען פון טאג-צו-טאג, און וואס גרעסער ס'איז געווארען דער אלגעמיינער קריזיס אין לאנד, אלץ שטארקער האט מען איהם אין דער ערשטער רייה געפיהלט אין אט דער דאזיגער בראנזשע. אלזא מיט איין ווארט: א שטילשטאנד — כמעט ווי אפ-געשטארבען. נאך ערגער איז אבער געווען דער-פאר, וואס די סוחרים האבען דערפיהלט דאס „פייער“ פון ביידע זייטען: — פון דער אנדערער זייט, דער „אוזשאנד-סקארבאווי“.

דער „אוזשאנד“ האט נישט געוואלט וויסען פון קיין שום טענות, די טענדענץ איז געווען — און איז נאך עד-היום — פון אויספאמפען ס'געלד פאר די שטייערן ביז צום סוף, — דאס איז גע-ווען דער פועל-יוצא, וואס איינע נאך די אנדערע זענען געפאלען די גרעסטע פירמעס, מיטשלעפענ-דיג נאך זיך אפילו די קלענערע ברעטער-סקלאדעס. הגם ס'איז צו בעוואונדערען די איניציאטיוו, ענערגיע און אייזערנע נערווען פון די דאזיגע סוחרים, זענען זיי פונדעסטוועגען נישט ביכולת געווען זיך צוריק ארויסצורייסען פונם יאוש. ביז-ביז ערשט לעצטענס האט זיך צוליב דער פערגרע-סערונג פונם האלץ-עקספארט קיין אויסלאנד די סיטואציע געבעסערט.

איצט איז שוין די סיטואציע אויפ'ן אינער-ליכען האלץ-מארק אויך פערבעסערט, אזוי, אז אלע סארטען האלץ זענען אין זעהר בולט'ע שטייגערונג, וואס ענטוויקעלט זיך סיסטעמאטיש; אי דער עקס-פארט=האנדעל פון האלץ ווערט כסדר גרעסער, אי עס ווערט היי-יאהר פאראויסגעזעהען א בע-דייטענדע געברויך פון האלץ צו בוי=צוועקען אין לאנד. אלזא, מען קאן זיך משער זיין, אז דאס זע-נען סימפטאמען, וואס זאגען-אן, אז עס געהט א בעסערע צייט אויף דער האלץ-בראנזשע און בכדי דער האנדעל זאל טאקע ארויף אויף וועגען פון הויכער ארגאניזאציע, מוזען די סוחרים געדענקען פון צוויי זאכען: עס מוז אריינגעבלאזען ווערען א רוח=חיים, וואס שטארקער זיך ארגאניזירען, בכדי צו בעזייטיגען די גאנגרענע — די קאנקו-רענץ. און והשנית — אט דאס איז טאקע דער עיקר: מוז דאס געטון ווערען שוין! גראד דא איז שטארק צוגעפאסט דאס קלוגע ווארט: אם לא עכשו — אימתי?

וועגען דער ברען=האלץ-בראנזשע — א צווייט מאל.

לייב פריים.

האנדווערקער-געזעלען מוזען קענען פויליש און צייכענען

דאס האנדעלס-מיניסטעריום האט איינגע-פיהרט א נייעס ביי די קוואליפיקאציע-עקזאמענס פון האנדווערקער-געזעלען. זיי וועלען מוזען אפ-געבען א עקזאמען, פון לייענען און שרייבען פוי-ליש, רעכענען און אויך צייכענען.

נייע ווירטשאפטליכע דעקרעטן

וועלען אינגיכען ערשיינען

די רעגירונגס-קרייזען פערנעהמען זיך איצט זעהר שטארק מיט א רייה זעהר וויכטיגע ענינים פון דער וייטערדיגער ווירטשאפטס-פאליטיק.

ס'זענען אנגענומען געווארען וויכטיגע בע-שלוסען און עטליכע מיניסטעריומס האבען בעקו-מען אנ'אויפטראג צוצוגרייטען אויספיהרליכע פאר-שלאגען וועגען ווירטשאפטליכע ענינים.

היות ווי דער מלוכה-פרעזידענט האט פון סיים בעקומען פולמאכטען ארויסצוגעבען פעראָרד-נונגען מיט דער קראפט פון געזעץ, הערשט אין די ווירטשאפטליכע קרייזען די מיינונג, אז אינגי-כען וועלען ארויסגעגעבען ווערען א רייה פער-אָרדנונגען און דעקרעטען, וועלכע האבען דעם צוועק צו פערלייכטערען די ווירטשאפטליכע לאגע.

האנדווערקער עקספאזיטור

די לעצטע וואך זענען ארגאניזירט געווא-רען די מעכאנישע שוסטער מייסטער. מיט דער בעטייליגונג פון דער עקספאזיטור איז אין לאקאל פון לוין-וועבער-פעראיין, ברזשעזשינער 7, פאר-געקומען א גרעסערע ארגאניזיר-פערזאמלונג, וועל-כע האט בעשלאסען צו גרינדען א פעראיין פון מעכאנישע שוסטער, אלס אנגעהעריגע אין דער עקספאזיטור פון צענטר. יודישען האנדוו. פערבאנד אין לאדז.

דורך דער איניציאטיוו פון דער עקספאזי-טור ארגאניזירען זיך די טריקאט-נייערס אין א צאל פון 150, וועלכע האבען זונטאג, דעם 25. מערץ ה. י. אפגעהאלטען א גרעסערע פערזאמלונג.

א גאנצע רייה האנדווערקער-פארשטעהער פון אפטיילונגען פון דער לאדזער וואיעוואדשאפט האבען בעזוכט די וואך די עקספאזיטור, וועגען פערשידענע יורידישע און ארגאניזאציאנעלע ענינים.

די עקספאזיטור בעטייליגט זיך אין דער פסח-אקציע פון דער לאדזער יודישער קהלה און זיך בעמיהט, אז א גרעסערע צאל ארימע האנד-ווערקער זאלען בעקומען שטיצע אויף יום טוב. די פערטיילונג פון די שטיצעס וועט פארקומען, היינט, דינסטאג 9 אוונט אין לאקאל פון דער עקספאזיטור, פיעטרקאווער 20.

בריף אין רעדאקציע

דערמיט ווענדען מיר זיך צו אייך מיט דער ביטע צו געבען אין נאנסטען נומער פון אייער ח' צייטונג פאלגענדע אויסגלייכונג:

אין דער אינטערוועץ פון דער עקספאזיטור, וועלכע איז פארגעקומען אין לאדזער פינאנץ-קא-מער, דינסטאג, דעם 6=טען פעברואר ה. י. האבען זיך אויך בעטייליגט די ה"ה בערקאוויטש, מאיע-ראוויטש און דארענבלאט. מיט אכטונג

צענטראלער יוד. האנדוו.-פערבאנד
אין פוילען, עקספאזיטור אין לאדז.

ווי אזוי דארף מען איינמאהנען קליינע שטייער-סומען

אויפקלערונג פון פינאנץ-מיניסטעריום

דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט פונאנדערגע-שיקט א צירקולאר צו אלע שטייער-אמטען וועגען דעם אופן ווי אזוי מען דארף איינמאהנען קלענערע שטייער=סומעס, ס'טרעפט זעהר אפט, או אימיצער איז שולדיג נאר עטליכע זלאטעס און ס'קומט דער סעקוועסטראטאר, מאכט א „זאיענטשע“, בעשטימט א ליציטאציע א. א. וו. די אויסגאבען זענען דער ביי לגמרי נישט פראפארציאנעל צו דער סומע, וועלכע ס'קומט דעם שטייער-אמט.

צוליב דעם האט דאס פינאנץ מיניסטעריום אויפגעקלעהרט, אז ביי קליינע שטייער-סומעס, זאל מען איידער מען נעהמט צו די זאכען שיקען צו עטליכע אופאמניעניעס און אויב דאס העלפט נישט זאל מען ערשט אדורכפיהרען די גאנצע עקזע-קוציע פראצעדור.

קויהלען-פלעצער וועלען קענען איינקויפען דירעקט אין די גרובענס

די קויהלען-הורטאווניעס זאלען אפגעשאפען ווערען

מיר דערוויסען זיך פון זיכערע קוועלען, אז צווישען דער רעגירונג און די קויהלען-מאגנאטען קומען פאר אונטערהאנדלונגען וועגען א גאנצע רייה וויכטיגע ענינים אין דער קויהלען-אינדוסטרי. צווישען אנדערע ענינים האט אויך געזאלט בע-שלאסען ווערען צו בעגרעניצען די צאהל קויהלען-הורטאווניקעס.

אין די שטעט ווארשא, לאדז, ביאליסטאק, קראקא א. א. זאלען געעפנט ווערען ספעציעלע פערקויפסשטעלען פאר קויהלען אין גרויסע טראנס-פארטען, דירעקט פון די קויהלען-גרובענס. די קויהלען=פלעצער וועלען אלזא קענען איינקויפען דירעקט פון די קויהלען=גרובענס אהן דער פער-מיטלונג פון די הורטאווניקעס.

די קויהלען-הורטאווניקעס שלאפען אבער נישט און זיי בעמיהען זיך שטארק, אז דער בע-שלוס זאל בטל ווערען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 27 מערץ
י"א ניסן תרצ"ד

זון-אויפגאנג 5.26
זון-אונטערגאנג 5.59

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע מארגן די לעצטע זיצונג

(2) מארגן מיטוואך, ד. 28 מערץ ה.י. 8 אינדערפריה וועט אין לאקאל פון דער מיליטעריש-פאליצייאישער אפטיילונג ביי דער לאדזשער פערוואלטונג (פיעטריקאווער 165) אמטירן די לעצטע צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פארן יאהרגאנג 1912 און עלטערע – פאר פ.ק.או. לאדז-שטאט 2.

צו דער דאזיגער קאמיסיע דארפן זיך צו-שטעלן די פאבאראוועס פון יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וועלכע האבן זיך לעת עתה נישט געשטעלט פאר א פאבאר-קאמיסיע, האבן נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט, וואוינען אויפ-שטח פון 1, 4, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמי-סאריאט, און די, וואס האבן בעקומען נאמענט-ליכע אויפפאדערונגען פון דער לאדזער שטעטישער סטאראסטווע.

צוגאב-צוגען אויף די חגאות קיין ווארשע

(2) אין שייכות מיט די קומענדיגע חגאות, וועלען פון לאדז אפגעהן צוגאב-צוגען. פרייטאג, ד. 30-טען ד. ח. 7,50 פריה און 9,18 אוועגד און שבת ד. 31-טען ד. ח. 9,18 אוו.

פון ווארשא וועלען די צוגאב-צוגען אפ-געהן: פרייטאג 7,05 אוו. און שבת 1,40 מיטאג.

לאדזער וואיעוואדע איז ווארשע

אויפ'ן צוזאמענפאהר פון די וואיעוואדעס

(2) דער לאדזער וואיעוואדע הויקע נאוואק איז נעכטען געפאהרען קיין ווארשא אויפ'ן צו-זאמענפאהר פון די וואיעוואדעס, וועלכע געהען אריין אין הויפט-קאמיטעט פון ארבייטסלאזען-פאנד.

דעם פארזיץ פון צוזאמענפאהר וועט פיה-רען דער ג. מיניסטער קלארנער, ס'וועט בעטראכט ווערען די פראגע וועגן ארגאניזירען די היי-יאהריגע ארבייטען, וואס ווערען געפיהרט פון די קאמיטעט-פאנדען.

הויזבעזיצער אינטערווענירען

וועגן פראלאנגירען דעם היפאטעק-מאראטאריום

(2) די הויז-בעזיצער-פעראיינען בעמיהען זיך אין מיניסטעריום וועגן פראלאנגירען דעם היפאטעק-מאראטאריום, פון וועלכען דער טערמין ענדיגט זיך דעם 1-טען אקטאבער ד. י.

ס'האנדעלט זיך וועגן די וואלאריזירטע פאר'מלחמה-חובות.

זעלבסטמארד פון א פרוי

(2) אויף גראבאווא 25 האט זיך אין איהר אייגענער וואוינונג פער'סמ'ט די דארטיגע איינ-וואוינערין טשעסלאווא ראגאווסקא.

די סבה איז נישט בעוואוסט.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
דאפעלטער פראגראם!
די ערגסטע פרוי זיננט די שענסטע לירלעך
— I. —
„די גרויסע זינדיגערין"
אין די הויפטראלען:
Claudette Colbert
און Ricardo Cortez
— II —
דאס שעהנע ווערק
„Dixiana"
אין דער הויפט-ראלע: Bebe Daniels
אנהייב 4 נ"מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

פאטענטע דארפען האבען אלע

נישט נאר די, וואס פערקויפען נאר אויך די, וואס קויפען בלויז איין

אין געוויסע ווירטשאפטליכע קרייזען האט געהערשט די מיינונג, אז אויב מען דערוויזט א סוחר, אז ער האט געקויפט סחורה, און ס'זענען נישט פארהאן קיין בעווייזען, אז ער האט די סחורה פערקויפט און אז ער האט נישט קיין גע-וועלב אדער לאגער – קען מען אזא סוחר נישט בעשטראפען פאר האנדלען אהן פאטענט און מ'קען נישט ביי איהם פאדערן, אז ער זאל אויסקויפען א פאטענט.

די מיינונג איז פון גרונד אויס פאלש. אויב ס'וועט פעסטגעשטעלט, אז איםיצער האט געקויפט סחורה, דארף ער שוין דערפאר אליין אויסקויפען א פאטענט און קען בעשטראפט ווערען פאר נישט אויסקויפען קיין פאטענט.

דאס געזעץ אינטערעסירט זיך נישט צי די סחורה איז פערקויפט געווארען אדער נישט. ס'איז גענוג, אז די שטייער-מאכט זאל זיך דערוויסען פון די ביכער פון א פאבריקאנט אדער סוחר, אז מען האט די סחורה געקויפט.

קאמף געגען דער אנאנימער פאבריקאציע

ארבייטער-דעלעגאציע ביים וואיעוואדע

נעכטען האט דער וואיעוואדע אויפגענומען א דעלעגאציע פון טעקסטיל-ארבייטער-פאראיין (ז. ז. ז.) די דעלעגאציע האט דעם וואיעוואדע געשילדערט די שווערע לאגע פון די ארבייטער, וואס האט זיך געשאפען צוליב דער אנאנימער פאבריקאציע. די דעלעגאציע בעט דערום די מאכט-ארגאנען צו נארמירען די לאגע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

דער וואיעוואדע האט געענטפערט, אז די מאכט-ארגאנען פיהרען אין דער ריכטונג אן'ענער-גישען קאמף. דער וואיעוואדע האט זיך געווענ-דעט צו דער דעלעגאציע מיט אן'אפעל, צו וויר-קען אויף די ארבייטער צו א געמיינזאמער אקציע צום בעקעמפען די אנאנימע פאבריקאציע.

א בשורה טובה!
דער „אראראט"
קינסטלערישע אנפיהרונג:
משה בראדערזאן
הויבט אן פסח
? ווער ? וואס
פרטים לעזט מארגען!
אין רעפרעזענטאנץ-טעאטער
„ראזמאיטאשטשי"
(פריהער „Teatr Miejski")
27 צעגיעלניאנא 27.
זיינע גאסטשפילן

א בחור וואס „שאפט פאסטענס"

וועט אפזיצען 2 יאהר אין חד-גדיא

(א) אויף מאטעיקא גאס, נעבען לאקאל פון פ. או. פ. איז צו דער ארבייטסלאזער לאקאדיא סטעמפקאווסקא צוגעקומען אן'עלעגאנט-געקליידע-טער יונגערמאן און איהר פארגעלעגט, אז ער קען איהר שאפען א פאסטען אויב ער וועט בעקומען שכר טרחה... די פרוי האט איהם געגעבען 10 זל. א קאנטע.

איינער וואס האט זיך צוגעהערט צו דער „טראנזאקציע" האט אנגעוויזען א פאליציאנט, און דער „ארבייטס-אגענט", וועלכער האט זיך ארויס-געוויזען פאר דעם 41-יעהריגען מארטאנסקי, איז ארעסטירט געווארען.

נעכטען איז מ. פערמשפט געווארען אויף 2 יאהר תפיסה.

דערשאסען דעם ריוואל

אויס נקמה פאר צונעמען די כלה

(2) אין א וואלד אין דארף קראסקי נעבען טורעק, האט דער וואלד-וועכטער געפונען א דער-שאסענעם. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, איז ער דער 23-יעהריגער ווינצענטי מאניאק פון דארף סטעפלאוו.

דער חשד אין אויספיהרען דעם מארד איז געפאלען אויף דעם 25-יעהריגען יאן סטעפאניאק פון לאדז (רוסקא 5 אין ווידזעוו).

דעם מארד זאל סטעפאניאק האבען אויס-געפיהרט אלס נקמה, ווייל מאניאק האט ביי איהם אפגעשלאגען די כלה. דער מערדער איז איינגע-זעצט געווארען אין תפיסה.

צום בעפארשטייענדען יום-טוב
בעזיצט דעם גרעסטען אויסוואהל פון דער נייעסטער אין- און אויסלענדישער קאסמעטיק,
ווי: פערפומען, פודערן, טואלעט-זייפען, קרעמען, זעמטליכע קעל-נישע און בלומען-וואסערן
די איבעראל - בעקאנטע
קאנקורענץ-פערפומעריע פון
J. DRUKIER
5 ZAWADZKA 5, tel. 175-92
בעמערקונג: פאר ענגראסיס-טען בעדייטענדער רעבאט.
בעזוכט מיין פערפומעריע און איהר וועט זיך איבערצייגען.

מיר
כשר לפסח
AROMATYCZNA
250 גר'. פאקונג
צו בעקומען אין אלע קאלאניאל-געוועלבער.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייכאכט דיזשורירען: מ. קאצי פערקיעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקיעוויטש (קאפערניקא 26), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), ס. באיארסקי און וו. שאט (פשעיאזד 19), מ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), ריכטער און לאבאדא 11 ליסטאפאד 86).

יוד. ארבייטער פערוואונדעט

בעת א געשלעג אויף פשעיאזד-גאס

(2) אויף פשעיאזד 12 האט אויסגעבראכען א געשלעג, בעת וועלכען דער 35-יעהריגער ארבייטער שלמה קאנעצקי (ליפאווא 55) איז פערוואונדעט געווארען.

קאנעצקי איז א פערבלוטיגטער אפגעפיהרט געווארען א היים. פאליציי פיהרט אן'אויספארשונג.

2 כוליגאנעס פערמשפט

איינער אויף 1 חודש און דער צווייטער אויף 1 וואך ארעסט

(2) פערגאנגענעם זונטאג האבען צוויי כוליגאנעס אויף לימאנאווסקיעגא 129, פערטשעפעט און געשלאגען די דורכגעהענדיגע יודען. די כולי-גאנעס זענען ארעסטירט געווארען און ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט זענען זיי: סטאניסלאוו גלובא (שאפענא 3) און לעאן סטושעמבאווסקי (מלינארסקא 59).

נעכטען זענען זיי דורך דער סטאראסטווע פערמשפט געווארען: גלובא אויף 1 חודש און סטושעמבאווסקי אויף 1 וואך ארעסט.

גרויסע בילדער-אויסשטעלונג פון הענעך בארטשינסקי

נאך דעם גרויסען ערפאלג, וועלכען דער בעריהמטער מאלער, דער לאדזער הענעך באר-טשינסקי, האט געהאט מיט זיין בילדער-אויסשטע-לונג אין ווארשא – ווערט די דאזיגע אויסשטע-לונג געעפענט אין לאדז.

דעם קינסטלער האט זיך איינגעגעבען צו בעקומען פאר זיינע בילדער אן'ענטשפרעכענדען לאקאל אויף 6-טער שערפיען 2, און די אויסשטע-לונג וועט זיך עפענען דעם 1 אפריל, דעם 2-טען טאג פסח.

דער קינסטלער שטעלט אויס עטליכע צעהנדליג זיינע בילדער און לאדז וועט האבען די גע-לעגענהייט צו בעוואונדערען די קונסט פון אונזער בן-עיר, וועלכער איז צוערשט בעוואונדערט גע-ווארען דורך דער גארער וועלט.

Dr. med.
JULJUSZ KOKOTEK
אינערליכע קראנקהייטען
אינפעקציאנס-קראנקהייטען (טיפוס, דיפטעריט, רויז, בלוט-פערגיפטונג א.זו.)
CEGIELNIANA 7, tel. 163-90
נעמט אן פון 5 ביז 7 אוועגד.

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע
אויפנאהם-שעה'ן פון 8–1 מיטאג און 5–9 אוועגד.

ארטאפעדישער אנשטאלט
פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאט-פוס-איינלאגען גאבען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 281-81